Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. ◉ № 284 (6.773) ◉ 1988 йил 12 декабрь, душанба ◉ Баҳоси 3 тийин

Ғайрат-шижоатимиз, ижодий изланишимиз, собитқадам ҳаракатларимиз—қайта қуриш ишига!

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг XXVI шаҳар партия конференциясига ҳисобот доклади

Докладчи — шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Ф. Сатин

Шаҳарнинг XXV ҳисобот-сайлов партия конференциясидан кейин ўтган уч йил мамлакат ҳаётидаги ғоят муҳим воқеаларга бой бўлди.

КПСС Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган Пленуми ва СССР Олий Совети сессиясининг қарорлари мамлакатимиз сиёсий солномасига алоҳида сатр билан ёзилди. КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. С. Горбачев ўз нутқида қайд этиб ўтганидек, партия, қайта қуриш ғоясини олға сурган уч ярим йил аввалги даврга назар ташлай туриб, биз бу вазифа 80-йилларнинг ўрталаригача йиғилиб қолган салбий ҳодисаларни идрок этишдан жамиятни соғломлаштириш ва халқ турмушини яхшилаш яхлит концепциясини яратиш орқали барча соҳалардаги амалий тадбирлар сари изчил ва конкрет равишда амалга оширилаётганлигини кўриб турибмиз. Бу давр мураккаб ва ниҳоят даражада масъулиятлидир.

Сессияда қабул қилинган қонунлар совет жамиятини демократиялаш, Советларнинг тўла ҳокимиятини таъминлаш ва социалистик ҳуқуқий давлатни барпо этиш йўлида қўйилган катта қадамни билдиради. Иқтисодий, маънавий, сиёсий турмушни қайта қуриш ғоясини мамлакат коммунистлари, бутун халқи ҳамма жойда қўллаб-қувватладилар.

Шаҳар партия комитети ўз ҳаракатларини КПСС XXVII съезди ва XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси белгилаган кенг миқёсли революцион ўзгартишларга қиёслаб, қайта қуриш принципларига мувофиқ шаҳар турмушининг барча томонларини янгилаш конкрет программасини амалга ошира борди.

Ҳисобот даврининг бошларида аввало шаҳар партия ташкилоти фаолиятининг бош йўналишлари белгиланди. Социал соҳага афзаллик берган ҳолда шаҳарни социал-иқтисодий ривожлантиришга партиявий раҳбарликни кучайтиришга катта эътибор берилди. Экономиканинг барча бўғинларини хўжалик юритиш янги методларига ўтказишга тайёргарлик талайгина куч-ғайрат сарфланишини талаб этди.

Шаҳар партия комитети йўл қўйилган партия нормалари бузилишларини бартараф этишда, соғлом маънавий муҳитни вужудга келтиришда, интизомни мустаҳкамлашда, дабдабабозлик ва кўзбўямачиликни батамом тугатишда изчил иш олиб борди. Белгиланган мақсадлар сари ҳаракат лоқайдликдан ва тайёрга айёрликдан қатъий халос бўлишни, ҳар қандай иллатлар тўрига ўралиб қолган кадрларнинг муайян қисмидан холи бўлишни тақозо этди. Шу боисдан кадрлар билан ишлашни кенг демократик асосда тубдан қайта қуриш талаб қилинди. Ҳамма иш ошкора олиб борилди. Одамлар бизнинг ҳар бир қадамимиздан хабардор бўлиб туришди. Коммунистлар ва меҳнат коллективлари жуда қўллаб-қувватлашди. Бу эса бизга ишонч бағишлади.

Тўғрисини айтганда, буйруқбозлик — тазйиқ ўтказиш каби иш методларини қийинчилик билан бартараф этиб ва айни вақтда сиёсий методларни эгаллай бориб, шаҳар партия комитети райкомлар орқали иш юритишга ҳаракат қилди, ташкилотчилик ва идеология иши марказини қайта қуриш тақдири бевосита ҳал этилаётган жойга: бошланғич партия ташкилотларига ва меҳнат коллективларига кўчирди. Кўпгина масалаларни ҳал этишда район партия комитетларига тўла мустақиллик берилди, совет органларининг барча ташаббуслари рағбатлантирилди, шу тариқа уларнинг майда-чуйда ишларига аралашишдан ва уларнинг ўрнини босишдан халос қилинди.

Биз янги вазифаларни эскича ёндашувлар билан ҳал этиб бўлмаслигини англаб, қайта қуришни аввало ўзимиздан бошладик. Шаҳар партия комитети пленумларини ва бюро мажлисларини анча ишчанлик ва амалий вазиятда ўтказишга ҳаракат қилдик. Шаҳар комитетининг фаолиятида коллегиаллик, фикр-мулоҳазаларнинг рўй-ростлиги, ўртоқларча танқид ва ўз-ўзини танқид муҳити тобора кўпроқ қарор топа борди.

Сайлаб қўйиладиган органлар аъзоларининг шаҳар партия комитети пленумларида, бюро мажлисларида масалаларни кўриб чиқишдаги, қабул қилинаётган қарорлар ижроси устидан контролликни амалга оширишдаги қатнашувини анча активлаштиришга ва бунда манфаатдорлик кўрсатишларига муваффақ бўлинди. Ушбу конференция материалларини тайёрлашда улар каттагина роль ўйнадилар. Улар ўтказган таҳлил ушбу докладга асос қилиб олинди.

Партияда ошкоралик ва демократиялашдек яхши вазият вужудга келтирилган, ҳар бир коммунистнинг фикри ва сўзи катта салмоққа эга бўлмоқда. Кўпгина бошланғич партия ташкилотларида, барча район партия ташкилотларида ҳисобот ва сайловлар коллективчилик, талабчанлик ва амалий ёндашув руҳида ўтди.

Тошкент ўйинчоқлар фабрикасининг тикувчиси Р. Б. Муллаохунова Собир Раҳимов район партия конференциясида сўзга чиқиб, «Ҳаётнинг ўзи қолоқ бўлиб қолмаслигимиз учун бутун ишни тубдан қайта қуришимизга мажбур этмоқда, енг шимариб ишлаш, қийинчиликларни камроқ рўкач қилиш, кўпроқ ташаббус кўрсатиш, интизомли ва масъулиятли бўлиш керак» деб айтиб, делегатларнинг фикрини яққол изҳор этди. Бўлиб ўтган партия конференциялари делегатларининг бундай позицияси рўй бераётган ўзгаришлар муқаррарлигига комил ишонч бағишлайди. Конференциямизнинг барча делегатлари ҳам шундай кайфиятда бўлишларини истардик.

Айтиб ўтилган чора-тадбирлар амалга оширилишининг реал самаралари қандай, деган савол туғилиши табиий. Экономика соғломлаштирилмоқда. Ўтган йилдан бошлаб саноат ишлаб чиқариши ҳажмининг жами ўсишига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришилмоқда. Уч йил ичида олий сифат категориясидаги буюмлар ишлаб чиқариш 1,5 баравар кўпайди. Бу йил шаҳар халқ хўжалигининг барча тармоқларида фойда олиш топшириқлари ошириб бажарилмоқда, маҳсулот етказиб бериш интизоми яхшиланди, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш юксак суръатлар билан ўсмоқда. Товар обороти плани ошириб адо этилмоқда. Шу йилнинг ўзидагина озиқ-овқат маҳсулотлари ва ноозиқ-овқат товарлари, шу жумладан гўшт ва сут маҳсулотлари, сабзавот ва мева ўтган йилнинг худди шу даврига нисбатан 5,5 процент кўп сотилди. Уч йил мобайнида маиший хизмат ҳажми 44,1 процент, шу йил ичида эса 22,5 процент ошди.

Капитал маблағлар нисбати ўзгарди. Социал эҳтиёжларга сарфланаётган маблағларнинг салмоғи 1985 йилги даражага нисбатан 6 банд ошиб, 43 процентни ташкил этмоқда.

Уй-жойлар ва социал-маиший объектлар қурилиши жадаллашди. Турар-жой майдонлари уч йил мобайнида 24 процент кўпайди (бу — беш йиллик топшириқдан ортиқдир). Шу давр ичида авария ҳолидаги эски уй-жойлардан ўн минг оилани янги уйларга кўчиришга ва яшаш учун ярoқсиз ҳолдаги 720 минг квадрат метр уй-жойларни бузиб ташлашга мувваффақ бўлинди.

Соғлиқни сақлашни ривожлантиришга доир қатъий чора-тадбирлар кўрилди. Ўлим даражаси пасайди, болалар ўлимини эса амалда иттифоқдаги ўртача даражагача камайтиришга муваффақ бўлинди.

Аммо, ҳурматли ўртоқлар, шаҳарни иқтисодий ва социал ривожлантиришда ижобий силжишларга эришиш билан бирга шуни рўй-рост ва ўзини ўзи танқид руҳида эътироф этиш керакки, ҳисобот берилаётган уч йил мобайнида ишларнинг аҳволи кўнгилдагидек ўзгаргани йўқ, мўлжалланган нарсаларнинг ҳаммасини ҳам рўёбга чиқаришга муваффақ бўлинмади, ҳозиргига қараганда анча кўпроқ ишларни амалга оширишимиз мумкин эди.

Шаҳар халқ хўжалигининг турли соҳаларида ишларнинг ташлаб қўйилганлиги аввал тасаввур қилинганига қараганда анча жиддий бўлиб чиқди. Турғунлик даврида юзага келган сусткашлик, лоқайдлик, тайёрга айёрлик ходимларнинг ҳали анчагина қисмига хос бўлиб, бу ўз таъсирини ўтказаётганлиги шубҳасиз. Кўпгина салбий ҳодисаларнинг чуқур илдизлари ҳали батамом олиб ташлангани йўқ. Бу эса ўз таъсирини кўрсатмоқда. Бўшанглик, мажбуриятни ҳис этмаслик, янгича ишлашни истамаслик, бошқаларга айниқса ўзидан пастроқларга қараганда кўпроқ ўз ҳақида жон куйдиришга интилиш каби ҳоллар бир қанча раҳбарларга хос бўлиб, бу уларга мерос бўлиб қолган.

Бироқ ҳал этилмаган муаммолар учун салафларнигина айблаш беҳуда ишгина бўлиб қолмай, нотўғри ҳамдир. Сўнгги уч йил — биз фаолият кўрсатган уч йил бўлиб, энди ўзимизга нисбатан талабчанлик қилишимиз шарт.

Шаҳар партия комитети, унинг бюроси барчадан фаоллик ва ташаббус билан ҳаракат қилишни талаб этувчи янгиланиш жараёнига ҳамма партия ташкилотларини, барча коммунистларни тўла-тўкис жалб этишга муваффақ бўла олмаганини ўзимизнинг катта камчилигимиз деб ҳисоблаймиз. Шаҳар партия комитети пленумлари ва бюроси қабул қилган қарорларнинг кўпчилиги амалга оширилди, лекин кўп марта қораланган иш услубини тўла-тўкис бартараф этишга ҳали муваффақ бўлингани йўқ. Ана шу услубга кўра коммунистлар ўртасида тегишли ташкилотчилик ишларини олиб бормай, яхши тайёрланган қарорларга ёки қабул қилинган ҳужжатларга умид боғланарди. Мана шу камчиликлар учун, катта-катта муаммоларга эътиборни жалб қилиш ўрнига кўпинча майда-чуйда жорий ишлар билан ўралашиб қолинганлиги учун шаҳар партия комитетининг биринчи секретари сифатида мен ҳам жавобгарман.

Бугун эса шаҳар партия ташкилотидаги қайта қуришга кўпроқ жўшқинлик бағишлаш, тараддудланишга барҳам бериш, тўсқинлик механизмини узил-кесил қўпориб ташлаш учун нималар қилиш кераклиги тўғрисида делегатларнинг фикрини эшитишни истардик.

Партия сиёсий ишининг бутун стратегик моҳияти шундаки, қайта қуришда фаол қатнашаётган совет кишисининг бутун талаб-эҳтиёжлари энг кўп даражада қондирилиши керак.

Партия озиқ-овқат, уй-жой муаммоларини ҳал этиш борасидаги чора-тадбирларни, халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кескин кўпайтириш ва хизмат соҳасини ривожлантириш зарурлигини кечиктириб бўлмайдиган вазифалар қаторига қўйди. Бу эса ҳаққонийдир. Эндиликда одамлар ўзларининг турмуш даражасидаги реал ўзгаришларга қараб, партия ва совет органларининг обрўсига, раҳбарларнинг билимдонлигига баҳо бермоқдалар.

Шаҳар партия комитети ана шу муаммоларни қандай ҳал этди, биз яна нималарни қилишимиз керак? Юқорида кўрсаткичлар келтирилган эди. Маълумотларнинг бир қисми сизларнинг ихтиёрингизда. Аммо уларни мамлакатдаги бошқа катта шаҳарлар эришган кўрсаткичлар билан таққослайдиган бўлсак, Тошкент чакана товар обороти ва аҳоли жон бошига маиший хизмат кўрсатиш ҳажми бўйича 14-ўринда, иш ҳақи фондининг ҳар бир сўми ҳисобига халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш бўйича эса иттифоқдош республикаларнинг пойтахтлари орасида охирги, 15-ўринда эканлигини кўрамиз.

Ваҳоланки, бошқа пойтахтлардагилар ҳам жойидан жилмай қолмаётганликларини назарда тутиш керак. Демак, биз ишлар суръатини жадаллаштиришимиз, суръатга суръат қўшишимиз зарур.

Тошкентликларни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш ғоят муҳим вазифадир. Мана шу масалаларни ҳал этишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика ҳукумати бизни тушуниб, катта мадад бердилар.

1985 йилда сут маҳсулотлари билан таъминлашдаги аҳвол қандай бўлганлиги ёдингиздадир, ўртоқлар. Бу йил аҳвол анча яхшиланди. Амалда болаларнинг сутли овқати хусусида ҳеч қандай масала қолмади. Аммо унинг турлари жуда кам ва асло етарли эмас. Ҳозир сут маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи янги завод лойиҳалаштирилмоқда, у 1991 йилдан қурила бошланади. 3—4 йил мобайнида мол гўшти, чўчқа гўшти ва парранда гўшти етиштириладиган учта саноат комплекси барпо этилади.

Ўтган уч йил ичида шаҳарда қўшимча 40 та мева-сабзавот магазинлари пайдо бўлди. «дала-магазин» фирма савдоси ривожлантирилди.

(Давоми 2, 3, 4-бетларда)

ЗАМОНДОШИМИЗ

Делегат билан мулоқот

Қани энди—ишга!

XXVI Тошкент шаҳар партия конференцияси делегатлари орасида қурувчилар ҳам анчагина эди. Татьяна Владимировна Барсукова ҳам шулардан бири. Мана ўн йилдирки у 12-трестнинг кичик механизациялашган бошқармасида сувоқчи бўлиб ишлаб келади. Конференция тугагач, биз унга бир неча саволлар билан мурожаат қилдик.

— Татьяна Владимировна, конференциядан олган таассуротларингиз қандай?

— XXVI Тошкент шаҳар партия конференцияси КПСС XXVII съезди ва КПСС XIX Бутуниттифоқ конференцияси талаблари даражасида ўтди, десам муболаға бўлмайди. Ҳисобот доклади танқидий бўлди. Сўзга чиққан делегатлар ҳам ошкора руҳда сўзладилар. Қурилишдаги камчиликлар тўғри танқид қилинди. Биз конференция материалларини албатта ўзимизга дастуруламал деб қабул қиламиз. Унинг қарорларини реализация қилишга киришдик.

Тўғри, кейинги пайтда бунёд этилаётган уй-жойлар сифатига ҳақли эътирозлар бўляпти. Сифат масаласида орқада қоляпмиз. Лекин шунга қарамай, уй-жой қурилишидаги вазият яхши томонга анча ўзгара бошлаган.

— Лекин шундай бўлсада, асосий проблемалар нималардан иборат бўлиб қоляпти?

— Шу кунда ҳал этилиши керак бўлган асосий масалалардан бири — таъминот масаласидир. Қурилиш объектлари доимо етарли бинокорлик материаллари билан таъминланмайди. Натижада ишда беҳуда туриб қолишлар, қимматли вақтни бекорга ўтказишлар содир бўлмоқда. Сўзимнинг қуруқ бўлмаслиги учун ўз фаолиятимиздан мисол келтиришим ҳам мумкин. Биз ҳам бу йил оддий қурилиш материаллари етишмаслиги туфайли бир неча иш кунини йўқотдик... Махсус коржомалар билан таъминлаш масаласи ҳам яхши эмас. Менимча, уй-жой қурилишини жадаллаштириш учун қурилиш ташкилотларининг ва бинокорлик материаллари саноатининг базасини ривожлантириш, кучайтириш керак. Бу ҳақда ҳисобот докладида ҳам айтиб ўтилди. Энди уни бажаришимиз лозим.

— Татьяна Владимировна, биз кўпинча «Замондошимиз» остида берилаётган рубрикада қаҳрамонимизнинг биографияси ҳақида тўлиқроқ ҳикоя қилишга уринамиз. Лекин бугун бундай бўлмади. Коллективингиз ҳақида бир оғиз сўз айтсангиз. Майли, оилангиз ҳақида ҳам.

— Конференцияда мана гаплашиб, баҳслашиб ҳам олдик. Энди ишга! Конференция қарорларини амалга оширишга киришайлик. Мен ҳам бугун эрталаб ҳамкасб дўстларимга конференция таассуротларини сўзлаб бердим. Коллективимиз жуда иноқ, дўст. Бригадамизда ўнга яқин миллат вакиллари меҳнат қилади. Ҳозир аэропорт томонида омборлар қурилишини жадал суръатда давом эттиряпмиз. Турмуш ўртоғим Виктор Анатольевич Павленко «Химчистка» фабрикасида ишлайди. Ўғлим Павел 5-синфда ўқийди, қизим Светлана боғчага боряпти.

— Ва сўнгги савол...

— Саволингизни тушундим. Арманистон билан боғлиқ бўлса керак. Эшитиб, жуда ҳам қайғурдим. Совет кишилари бир овоздан «Сизларни кулфатда қолдирмаймиз» дейишяпти. Мен ҳам тайёрман. Ҳозир деса ҳозир у ерга бориб қардошларимизга уй қуриб бериш ниятидаман.

Делегат билан мулоқотни

Т. ТОШЕВ олиб борди.

◎ СУРАТДА: XXVI Тошкент шаҳар партия конференцияси делегати, сувоқчи-қурувчи Татьяна Владимировна Барсукова.

Т. Каримов фотоси.

Арманистонлик қадрдонлар, кулфатда қолдирмаймиз!

Олимлар даъвати

СССР Фанлар академиясининг академиги О. С. Содиқов номидаги Биоорганика институтида бўлиб ўтган йиғилиш Арманистоннинг шимолий районларида содир бўлган кучли зилзила оқибатидан зарар кўрган арман халқига ҳамдардлик руҳида ўтди.

Йиғилишда сўзга чиққан олимлар бу кутилмаган табиий офатнинг қардошларимиз бошига солган кулфатлардан чуқур қайғуда эканликларини, уларнинг дардига ҳамдардликларини айтишди.

Шу билан бирга институт олимлари биринчилардан бўлиб, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси илмий-текшириш институтлари ва корхоналарини кучли офатдан зарар кўрган Арманистоннинг бир қанча районлари аҳолисига ёрдам беришга даъват этиб, бу даъватга уларни ҳам қўшилишга чақирдилар.

А. ДАМИНОВ.

Тошкент экскаватор совға қилади

«ТашЭКС» бирлашмасининг меҳнат коллективи 10 декабрь шанба куни 14 минг сўмлик экскаваторни йиғиб, ўз маблағларидан унинг нархини тўлаб, Арманистонга жўнатди.

Бирлашма бош инженери Я. Юсупов жума куни бош заводнинг барча цех ва корхоналарида митинглар ўтказилиб, уларда қардош республика учун экскаватор ясаб бериш тўғрисидаги қарор бир овоздан қабул қилинганлигини хабар берди: «Бу йил биз Арманистон ССР билан маҳсулот етказиб бериш тўғрисида шартнома тузмаганмиз, шунинг учун ҳам Давлат буюртмасига кирмайдиган ва ўз ихтиёримиз билан реализация қилиш ҳуқуқига эга бўлган машиналардан бирини ўша ерга жўнатамиз. Мана биз ана шу машинани қардош халқ учун ўртада пул жамғариб, харид қиляпмиз».

Ҳозир Ленинаканга ер қазиш техникаси жуда зарур. «ТашЭКС»нинг арқонли мелиорация экскаватори босиб қолган жойларни тозалашга кўмаклашади, кейин эса у қурилиш ишларида ҳам асқотади.

«ТАШЭКС» машинасозлари ана шу ёрдамдан ташқари, табиий офатдан зарар кўрганларга жўнатиш учун пул ҳам тўплай бошладилар.

Жангчилар ёрдамга ошиқмоқдалар

Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округидан ҳарбий юк машиналарининг катта колоннаси одатдан ташқари рейсга жўнади. Бу колонна Закавказьега юзлаб тонна озиқ-овқат етказиб беради. Туркистон жангчилари қардош Арманистон аҳолиси бошига тушган қайғуга шу тариқа ҳамдардлик билдирдилар. Зилзила оқибатларини тугатишда қатнашадиган ҳарбий вертолётларнинг туркуми ҳам Закавказьега учиб кетди.

Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи штабида ташкил этилган оператив группа аъзоларининг шу кунларда иши кўп. Унга округ Сиёсий бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари генерал-майор Ю. И. Панкратов бошчилик қилмоқда.

— Ҳозир бизнинг барча ҳарбий коллективларимизда зарар кўрганларга ёрдам бериш учун маблағ тўпламоқда, — дейди у.

Округнинг барча госпиталлари ва ҳарбий даволаш муассасалари жароҳатланганларни қабул қилиб олишга тайёр эканликларини маълум қилдилар. Юзлаб жангчилар кўнгилли бўлиб қон топширишмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1988 йил 10 декабрда Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг биринчи ташкилий пленуми бўлди.

Шаҳар партия комитети бюросининг аъзолари ва секретарлари этиб сайландилар:

САТИН
Борис Федорович — шаҳар партия комитетининг биринчи секретари;

АСҚАРОВ
Озод Хожиевич — шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари;

РАСУЛОВ
Карим Расулович — шаҳар партия комитетининг секретари.

Шаҳар партия комитети бюросининг аъзолари этиб сайландилар:

ГУБИНА
Евгения Александровна — Тошкент тўқимачилик комбинати 2-йигирув-тўқув фабрикасининг тўқувчиси;

ҒУЛОМОВ
Ҳамидулла Ҳабибуллаевич — «Машлопок» ишлаб чиқариш давлат бирлашмасининг бош директори;

ДМИТРИЕВ
Валентин — Николаевич — Тошкент шаҳар партия комитети ташкилий бўлимининг мудири;

ИСАМУҲАМЕДОВ
Ҳабибулла Олимжонович — тепловоз депосининг тепловоз машинисти;

КАМОЛОВ
Вячеслав Мухторович — Ўзбекистон ССР Давлат хавфсизлиги комитети раисининг биринчи ўринбосари;

КАМОЛОВ
Ҳожиакбар — Тошкент шаҳар халқ контроли комитетининг раиси;

РИЗАЕВ
Эрнест Алиевич — Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари;

САЛАБАЕВА
Галина Васильевна—11-«Висотстрой» тресті қурилиш-монтаж бошқармасининг бошлиғи;

ҲАБИБУЛЛАЕВ
Мухтор — 11-«Висотстрой» тресті қурилиш-монтаж бошқармасининг бошлиғи;

ШЕВЕЛЕВА
Галина Викторовна — В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитетининг секретари;

Шаҳар партия комитети бюроси аъзолигига кандидатлар этиб сайландилар:

ҚОЗОҚБОЕВ
Тўлқин Муҳиддинович — «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталарининг редактори;

МУРТАЗОЕВ
Икром Қаюмович — Ўзбекистон ЛКСМ Тошкент шаҳар комитетининг биринчи секретари;

СОЛИҲОВ
Қудратулла Абдуллаевич — Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари, план комиссиясининг раиси;

ШАЛУПОВ
Владимир Афанасьевич — Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети қузуридаги партия комиссиясининг раиси;

Пленум:

ДМИТРИЕВ
Валентин Николаевичнн Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ташкилий бўлимининг мудири;

СОЛИҲОВ
Абдуғаппор Мухторовичнн Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети идеология бўлимининг мудири;

ЙЎЛДОШЕВ
Баҳодир Ғаниевични Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети социал-иқтисодий бўлимининг мудири;

ЦВЕТКОВА
Елена Ивановнани Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети умумий бўлимининг мудири;

ШАЛУПОВ
Владимир Афанасьевични Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ҳузуридаги партия комиссиясининг раиси этиб тасдиқлади.

Пленум:

ҚОЗОҚБОЕВ
Тўлқин Муҳиддиновични «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталарининг редактори этиб тасдиқлади.

◎

Пленум ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Р. Н. НИШОНОВ**, КПСС Марказий Комитетининг инспектори **В. П. ШАПИЛКО**, КПСС Марказий Комитетининг инструктори **С. А. ЛУКЬЯНОВ**, Ўзбекистон Компартияси Тошкент область комитетининг биринчи секретари **М. М. МИРҚОСИМОВ** иштирок этдилар.

Ревизия комиссиясининг мажлиси

10 декабрда Тошкент шаҳар партия ташкилоти ревизия комиссиясининг биринчи мажлиси бўлди. Ўзбекистон Компартияси Чилонзор район комитетининг иккинчи секретари **Аъзам Мақсудович АКРАМХЎЖАЕВ** комиссия раиси этиб сайланди.

Хайрия концертлари

Ўзбекистон Композиторлар союзи ижодий ташкилот правлениеси президиумининг бўлиб ўтган мажлисида арманистонлик ўз ҳамкасблари ва бутун арман халқининг бошига тушган ғамга шерик бўлишга тайёр эканлигини изҳор қилди.

— Арманистон халқи бошига тушган офат — умумий кулфатимиздир,— деди ЎзТАГ мухбирига композитор А. Х. Жабборов. Кулфатни енгиш, табиий офатга бардош беришда фақат ҳақиқий дўстлик, моддий ва маънавий мададгина ёрдам бера олади. Ер ости стихияси Тошкентни вайрон қилиб, Газли шаҳрига, Назарбекка бахтсизлик келтирган пайтда биз Ўзбекистонимизда бунга ишонч ҳосил қилган эдик. Мамлакатимиз халқлари бошимизга ғам тушганда бизни ёлғиз қолдиришмади, биз билан елкама-елка туришди.

Республика Композиторлар союзи ижодий ташкилотнинг 50 йиллиги арафасида берилган концертларидан тушган маблағни зилзиладан зарар кўрганларга ёрдам фондига ўтказди. Хайрия концертларини ташкил этиш комиссияси тузилди. Концертлардан тушадиган маблағ зилзила оқибатларини тугатишга ёрдам махсус счётига ўтказилади. Музика санъати усталари Ўзбекистоннинг турли областларида концерт беришади. Композиторлар Н. Зокиров, Т. Ҳасанов, А. Комилов Самарқандга жўнаб кетиш учун тайёргарлик кўрмоқдалар. Тошкент шаҳрида ва областида композиторлардан Б. Гиенко, Р. Абдуллаев, А. Мансуров, А. Берлин иштирокида хайрия концертлари уюштирилади.

Ғайрат-шижоатимиз, ижодий изланишимиз, собитқадам ҳаракатларимиз—қайта қуриш ишига!

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Аммо бошқа нарса ҳақида гап юритмоқчиман. Биз шундай ишни бажаришимиз зарурки (бу эса фақат партиявий вазифадир), икки йил мобайнида озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб беришни шу йилги даражага нисбатан камида 15—20 процент, келаси йилиёқ 10 процент ошириш керак. Бу вазифани бажариш учун шу ишдаги ёндашувлар ва сиёсатни кескин ўзгартириш, озиқ-овқат вазифасини ҳал этишга шаҳарнинг илмий, ишлаб чиқариш потенциали, барча меҳнат коллективлари қўшадиган ҳиссани ғоят кўпайтириш зарур. Мамлакатнинг бошқа шаҳарларига нисбатан бизнинг шаҳримизда бундай ҳисса ниҳоятда оздир. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш шаҳарнинг асосий вазифаси эмаслиги равшан, аммо биз биргаликда, яъни «бир ёқадан бош чиқариб» озиқ-овқат муаммоси билан шуғулланмас эканмиз, бу мушкул тугунни еча олмаймиз.

Бир неча йиллардан буён магазинларнинг пештахталарига мева-сабзавот маҳсулотлари мунтазам келтириб турилишини аниқ-пухта йўлга қўйишга муваффақ бўлинмаяпти. Бундай маҳсулотнинг талайгина қисми ташиш, сақлаш вақтида нобуд бўлмоқда. Консерваловчи ва қайта ишловчи қувватлар ғоят етишмаяпти. 100 минг тонналик маҳсулот кетадиган музхоналар бор, холос. Ваҳоланки, бундай музхоналар 2,5 баравар кўп керак. Бу йилнинг ўзидагина шу сабабга кўра, қолаверса «Ташплодоовошчпром»даги бир қанча ходимларнинг масъулиятсизлиги сабабли 3,7 минг тонна маҳсулот ташлаб юборилди.

Шундан келиб чиқиб, шаҳар комитетининг ташаббуси билан қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш ва қайта ишлашни яхшилаш программаси ишлаб чиқилди. Фрунзе, Собир Раҳимов район партия комитетлари, «Ташсельмаш», трактор, «Миконд», агрегат заводларининг партия комитетлари ана шу программани амалга оширишга партиявий муносабатда бўлдилар.

Эндиликда эса шаҳар корхоналарининг маблағлари ва кучлари билан шу йилнинг охиригача 23 минг тонна маҳсулот кетадиган омборхоналар, келгуси йил эса 17 минг тонна маҳсулотга мўлжалланган омборхоналар ишга туширилади. Бундан ташқари икки йил ичида давлат капитал маблағлари ҳисобига қуриладиган 37 минг тонна маҳсулот кетадиган омборхоналарни оламиз. Бу салмоқли қўшимчадир — омборхоналар сиғимини қарийб икки баравар кўпайтирамиз.

Шаҳардаги меҳнат коллективлари теплицалар қурилишига киришдилар. Улар келгуси йил 20 гектар теплица қуришади ва 119 гектар теплицани реконструкция қилишади. Авиация бирлашмасининг, «Алгоритм», электрон-техника заводларининг, тўқимачилик комбинатининг меҳнатчилари бу ишга фаол киришдилар.

Ёки «Таштрансстрой» трестини олиб кўрайлик. Бу трест ўз оталиғидаги «Москва» колхозига 100 бош сигирга мўлжалланган молхона, мактаб, бошқа объектларни қуриб берди. Колхоз паст рентабелли хўжаликлар қаторидан илғорлар қаторига чиқиб олди, трестнинг ёрдамчи хўжалигини ривожлантиришда ёрдам бермоқда. Натижада трест меҳнатчилари озиқ-овқат маҳсулотлари тақчиллигини сезмаяптилар.

Шаҳар имкониятлари битмас-туганмасдир. Дудланган маҳсулотлар ишлаб чиқариш учун цехлар барпо этишга наҳотки қурбимиз етмаса, кези келганда шуни айтиш кераккн умумий овқатланиш бошқармасида ва кооператив савдода бир кеча-кундузда атиги 6 тонна дудланган маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда. Кўп нарса қўлимиздан келади, фақат хоҳиш ва ташаббус бўлса бас. «Узбекхлопкомаш» майиз тайёрлаш учун махсус ускуна ишлаб чиқармоқда. Шаҳар корхоналари сабзавот ва резавор, мевани узоқ муддат совутиб сақлаш учун машина-ускуна, 18 та консервалаш линияси тайёрламоқда.

Хуллас калом, биз кўп нарсага қодирмиз, аммо нима учун биз резервларга эга бўла туриб олға шу қадар секинлик билан ҳаракат қилдик, деган савол туғилади. Кўп нарса ишга бўлган муносабатга бориб тақалади. Бунинг устига кўпгина қарорларимиз тушуниб етилмайди, уни бажаришда сусткашликка йўл қўйилади ёки ҳатто қаршиликка дуч келади. Масалан, нима учун Ленин районида (В. Д. Ардатов, Ш. Ҳ. Ҳикматов) омборхоналар қурилишида ташаббускорлик суст авж олдирилмоқда. Ёки бу ердаги имкониятлар Фрунзе районидагига қараганда ёмонроқми?

Озиқ-овқат саноати учун эҳтиёт қисмлар тайёрлаш топшириғини барбод этган асбобсозлик, агрегат, «Миконд» заводларининг партия комитетлари учун партиявий интизом мажбурий бўлмай қолганми?

Бу борада шаҳар партия комитетининг бўлими ҳам (Б. Ғ. Йўлдошев) ишларни бажаришни ташкил этишни ўз ҳолига ташлаб қўйиб ўз мавқеи даражасида бўлмади.

Корхоналар ёрдамчи хўжаликларнинг ишини ташкил этишга партиявий ва хўжалик раҳбарияти ёндошувлари мутлақо хилма-хилдир. «Гордорстройремонт» трестининг хўжалиги, «Горняк» ёрдамчи хўжалиги жуда яхши ишламоқда, шаҳар ижроия комитети ободончилик Бош бошқармасининг, авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг ёрдамчи хўжаликлари дуруст ташкил этилган, тўқимачилик комбинатининг ёрдамчи хўжалигида эса сигирлардан худди эчкидандек кам сут соғиб олинмоқда, қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлиги қишлоқ хўжалигидаги ўртача даражага нисбатан 4—5 баравар паст. Ёрдамчи хўжалик 17,5 минг гектар майдонни эгаллаган бўлса ҳам самара бермайди. Ёрдамчи хўжаликларни ривожлантириш учун бундан буён ҳам кенг имконият яратиб берилади, аммо бунда юксак самарадорлик кафолати берилиши керак. Корхоналарнинг ёрдамчи хўжаликларида биз икки йил ичида гўшт ва сут маҳсулотлари етиштиришни жами икки баравар кўпайтиришимиз керак. Мавжуд ёрдамчи хўжаликларда ҳам, янгиларида ҳам иш фақат ижара муносабатлари асосидагина ташкил этилиши зарур.

Боғдорчилик, узумчилик ширкатлари сабзавот ва мева етиштиришда катта ёрдам бермоқда. Шаҳарликлар жами 34 мингта участкага эга. Область партия комитетининг талаби билан икки-уч йил мобайнида истовчиларнинг ҳаммасини боғ участкалари билан, асосан Паркент зонасида таъминлаш имконияти излаб топилди. Бу масъулиятли баёнотдир. Аммо бу вазифани ҳал этишга баҳорни кутиб турмай ҳозирнинг ўзидаёқ пухта ёндошиш, участкаларни ажратиб бериш, корхоналар йўл коммуникациялари, омборхоналар қурилиши ва уларни тайёрлашда, кузга бориб дастлабки сабзавот ҳосилини олишда ёрдам беришлари керак.

Яна бир муҳим проблема тўғрисида. Меҳнаткашларнинг меҳнат ва турмуш шароитлари тўғрисида ғамхўрлик қилинмаса ишлаб чиқаришни қайта қуриш борасидаги барча чора-тадбирлар тегишли самара бермайди. Шаҳарда ишчилар синфи 550 минг кишидан ошади. Инсон тўғрисида ғамхўрликнинг ажойиб мисоллари бор. «Узбексельмаш», трактор, «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаларида, 8-автобазада, 5-таксопаркда, яхши ошхоналар, маиший хоналар, дам олиш хоналари, магазинлар бор. Аммо Фрунзе, Ленин район партия конференциялари делегатлари иккинчи сменадагина эмас, биринчи сменада ҳам яхши овқатланишнинг имкони йўқлиги тўғрисида гапиришганида уларнинг сўзларини эшитиш кўнгилсиз эди. Ошхоналар ифлос, овқатлар жуда бемаза тайёрланади, ҳафталаб гўшт бўлмайди, сабзавотлардан фақат картошка ва карамдан бошқа нарса йўқ. Қурувчиларга айниқса мушкул бўлмоқда, транспорт ходимларига ҳам унча осон эмас.

Раҳбарлар, касаба союз ходимлари ва партия комитетлари наҳотки бундай аҳволни кўришмаётган бўлса. Партия раҳбарлари жойларга бориб, танқид қилишгандан кейингина бирон нарсани ўзгартиришга киришадилар. Адолат юзасидан шуни айтиш зарурки, уч йил ичида корхоналарнинг кўпчилигида анча нарса яхшилик сари ўзгарди, бироқ ҳамма жойда ҳам шундай бўлгани йўқ. муассасалардаги, катта-катта идоралардаги ошхоналарни ва улардаги овқат турларини ишчиларнинг ошхоналари билан таққослайдиган бўлсак бунда ишчиларнинг ошхоналари орқада қолаётганлиги яққол кўринади. Кейинги ярим йил мобайнида социал адолат тикланиши учун ҳамма ишни қилиш керак. Бунинг учун меҳнат коллективларининг раҳбарлари билан бир қаторда умумий овқатланиш Бош бошқармасининг бошлиғи М. З. Усмонов ва район ижроия комитетларининг раислари шахсан жавоб берадилар.

Адолат тўғрисида яна бир гап. Гўшт маҳсулотларини талон-тарож қилиш, уни корхоналар бўйича нотўғри тақсимлаш фактлари тўғрисидаги масалани кўриб чиққан шаҳар партия комитети бюросининг қарори билан таниш бўлсангиз керак. Қарорда шаҳар раҳбарлари шаънига, жумладан авиация бирлашмаси делегатлари томонидан жиддий таъналар айтилган эди. Эндиликда бундай ишга барҳам берилди, меҳнаткашлар оила аъзоларини ҳисобга олиб, ҳамма жойда бир хил миқдорда оладиган бўлишди.

Шаҳар партия комитети келгуси икки йил мобайнида озиқ-овқат программасини ҳал этиш юзасидан белгиланган чора-тадбирлар мажмуасида шаҳар корхоналарининг ҳиссаси 40 миллион сўмликдан ортиқни ташкил этиши кераклиги эътиборга олинади.

Ана шу чора-тадбирларни сабот билан амалга ошираверамиз. Бундан бошқа йўл йўқ. Мазкур программани амалга оширишда ўз ўрнини топиш, унинг ҳар бир моддаси бажарилишини ташкилий ва идеологик жиҳатдан таъминлаш партия комитетларининг вазифасидир.

Уй-жой муаммоси ҳамон ниҳоятда ўткир бўлиб қолмоқда. Юқорида қайд этиб ўтилганидек, яхшилик сари баъзи қадамлар қўйилган бўлсада, мавжуд суръатлар асло қониқтирмаяпти.

КПСС XXVII съездининг ҳар бир оилани квартира ёки уй билан таъминлаш тўғрисидаги йўл-йўриғини бажариш учун биз ўн иккинчи беш йилликни эътиборга олиб 23,1 миллион квадрат метр уй-жой ёки 330 мингта квартира барпо этишимиз зарур. Шаҳарнинг бутун уй-жой фонди беш йиллик бошида 26,6 миллион квадрат метрни ташкил этишини назарда тутадиган бўлсак, бу вазифа нақадар мураккаб эканлигини ўзингиз тасаввур қиласиз.

Биз қандай йўлдан бордик? Шу нарса равшанки, вазиятдан келиб чиқиб, қурилиш, лойиҳа ташкилотларининг партия ташкилотлари, планлаштирувчи органларнинг меҳнат коллективлари олдига принципиал янги шартлар: уйсозлик қувватларини кескин ошириш, корхоналарнинг маблағлари ва кучларини уй-жой қурилишига жалб этиш шарт қилиб қўйиш лозим эди. Шу мақсадда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг махсус қарори қабул қилинганди.

Шу йиллар мобайнида ҳажмли-блокли уйсозлик, 5-йирик панелли уйсозлик комбинати қувватлари ишга туширилди, яна икки комбинат қурила бошланди, монолит уйсозлик ўзлаштирилмоқда. Ҳашаматли объектлар қурмасликдан иборат қатъий йўл амалга оширилди. Қурилиш қувватларини ҳоли этиш учун лойиҳа смета ҳужжатлари билан таъминланмаган 22 та саноат объекти титул рўйхатларидан чиқарилди.

Хўжалик усули билан уй-жойлар барпо этиш биринчи марта ташкил қилинди. Бу масалада В. П. Чкалов номли авиация бирлашмасининг партия комитети ва хўжалик раҳбарлари (В. Н. Журавлев, Г. В. Шевелева) принципиал, партиявий позицияда туришибди. Улар икки йил ичида 130 квартирали уйларни барпо этдилар. Бу унча кўп бўлмасада аммо улар бу ишдаги кашшофлардир. «Подъёмник» бирлашмаси (Е. И. Чуприн, В. А. Борисова) коллективи ҳам яхши ўрнак кўрсатмоқда. Уч йил ичида эса шундай усул билан жами 6,2 мингта квартира қурилди.

Аммо шаҳарда уй-жой билан таъминлашдаги аҳвол ниҳоятда мушкул. 60 мингдан кўпроқ оила уй-жой олиш учун навбат кутиб турибди, шуларнинг салкам 300 таси Улуғ Ватан уруши инвалидлари ва уруш қатнашчиларининг оилалари, 500 тадан кўпроғи эса кўп болали оналардир. Ҳозир - ҳам мингта яқин оила жон бошига атиги уч квадрат метр ва бундан ҳам кам майдонга эга, ўртоқлар. Бундай ҳол Собир Раҳимов, Куйбишев, Чилонзор районларининг партия ташкилотлари ва совет органларида айниқса ташвиш уйғотиши керак.

Гарчи уй-жой қурилиши беш йиллик топшириғидан илдам бораётган бўлсада, биз қабул қилган программадан анча орқада қолмоқда, партиявий қилиб айтадиган бўлсак барбод бўлмоқда.

Бунинг сабаби бир қанча, аммо шаҳар партия комитети ҳам, район партия комитетлари ҳам етарли даражада ташкилотчилик, партиявий йўл билан аралашмаётганлиги ана шу сабабларнинг асосийсидир. Хўжалик юритишнинг янги шароитларига, меҳнатни ташкил этишнинг янги формаларига ўтиш, структуравий ўзгаришлар коммунистлар ўртасидаги пухта сиёсий иш билан мустаҳкамланмади.

Шаҳарда трестларнинг 47 проценти ва қурилиш ташкилотларининг 45 проценти тўла хўжалик ҳисоби шартлари асосида ишламоқда, улар қурилиш-монтаж ишлари жами ҳажмининг 51 процентини бажармоқда. Сезиларли силжиш рўй бермади. Масалан, тўла хўжалик ҳисобига биринчилардан бўлиб ўтган 3-уйсозлик комбинатининг коллективи бу йил топшириқларни биронта ҳам кўрсаткич бўйича бажармаяпти.

Партия комитети (собиқ партком секретари Т. А. Семёнова) хўжалик механизмини қайта қуриш борасидаги ташкилотчилик ва сиёсий ишларга бошчилик қила олмади. Бу ерда коллектив пудратга ўтган деб ҳисобланувчи бўлинмаларнинг деярли ҳаммаси иш натижаларига кўра аввалгиларидан амалда ҳеч фарқ қилмайди.

1-уйсозлик комбинатининг партия комитети эса (секретари Н. К. Рогованов) янги шароитда ишлашга тайёргарлик кўришни ташкилий ва сиёсий жиҳатдан таъминлашни хўжалик ҳисоби принципларини қуйи ишлаб чиқариш бўғинларига етказишни бош йўналиш қилиб олиб, ишнинг анча яхшиланишига эришди, у ерда меҳнат унумдорлиги 19 процент ошди. Яъни комбинатларнинг шароитлари бир хил бўлсада натижалари ҳар хил. Ҳамма нарса партиявий ташаббусга боғлиқ.

Бунда собиқ «Главташкентстрой» собиқ раҳбарларининг ҳам талайгина айби бор. Маъмурий буйруқбозлик услуби, кадрларни тез-тез алмаштириб туриш ишга ёрдам бермади. Янги ишга туширилган уйсозлик қувватлари секинлик билан ўзлаштирилмоқда, ўзининг ишлаб чиқариш базасини ривожлантириш, қўлда бажариладиган ва сермеҳнат ишларни механизациялаш тўғрисида етарлича жон куйдирилмаяпти. Бирлашма партия бюроси (А. М. Динин) коллегия аъзоларининг раҳбарлик методларини ўзгартиришига дурустроқ таъсир ўтказишга, боқимандалик кайфиятидан халос бўлишга эриша олмади. Шаҳар партия комитети бюроси коллегия аъзоларини бир неча марта тинглаган, ваъдаларига ишонган эди, аммо етарлича контрол қилинмади. Бу шаҳар партия комитети бюроси учун сабоқ бўлди.

Бу йил таъминотчилар жуда панд бериб қўйишди. Қурувчиларни оғир аҳволга солиб қўйган Госплан ва Госснаб ҳам тушуниб бўлмайдиган позицияни эгалладилар. Темир-бетон буюмлари корхоналари цемент йўқлиги боисидан, пардозчилар ёғоч-тахта ва линолеум етказиб берилмаганлиги важидан, сантехниклар эса ванна йўқлигидан ҳафталаб бекор туриб қолдилар. Конференцияга доклад лойиҳаси муҳокама қилинаётганида шаҳар партия комитетининг аъзолари бу ҳақда ғазабланиб гапирдилар. Темир-бетон буюмлари заводининг кранчиси Н. П. Туския хом ашё ва материаллар йўқлиги туфайли меҳнат ва технология интизоми бузилаётганлигини айтди. Ишлашга имкон беринг, деб талаб қилди у. Ишчи одам нимани талаб қилаётганлигига эътибор беринг-а, у иш учун шароит керак, деб талаб қилмоқда. Ш. Р. Шоабдураҳимов метросозлар илгари сира цемент йўқлиги учун бекор туриб қолишмаган эди, деб истеҳзо билан мулоҳаза айтар экан, бунга қўшилиш лозим бўлади. Ҳақиқатан ҳам, биз метрополитен ва «Метрострой»ни пешқадам коллективлар сифатида биламиз. Бунинг оқибатида шаҳарликларга шу йил бир неча юзта квартира кам етказиб берилади.

Республика Госплани ва Госснабининг партия ташкилотлари ҳам, шу ташкилотларнинг секретарлари бўлган Н. И. Ҳамидов ва А. И. Ануфриевнинг ҳам парвойи палак. Шаҳар партия комитети ҳам сиёсий жиҳатдан салмоқли бўлган муассасалар ишини назардан қочириб, партиявий ишни масалаларни ҳал этишнинг соф хўжалик формалари билан алмаштирган кўринади.

Ҳатто ўзимизнинг «қадрдон» корхоналаримиз бўлган «Средазкабель» ва «Средазэлектроаппарат» ҳам қурувчиларга панд бериб қўйишди ва ҳеч ким уларни терговга қўяётгани йўқ.

Уй-жой қурилиши равнақига ер участкаларининг ўз вақтида танлаб олиб, ажратиб берилмаётгани ҳам жиддий ғов бўлмоқда. Ҳозир бу масала ҳал этилди. Область партия комитети ва область ижроия комитетининг мадади билан Ҳалқа йўлнинг ичидаги барча ерлар эндиликда шаҳар ихтиёрига берилди. Дарҳол у ерларни ўзлаштиришга киришиш лозим. Айни вақтда шаҳарнинг ўзида ҳам резервлар бор, турли хил нокерак омборлар, ташкилотлардан ҳоли бўлиш лозим. Гўзал Тошкентимизда жойлашган қамоқхона ва колония сира пойтахтимизга кўрк бағишлаётгани йўқ, ички ишлар министрлиги бу масалани ҳал этиши керак. Аэропортни шаҳардан нарига кўчириш юзасидан амалий ишлар қилиш учун фурсат етилди.

«Уй-жой» тиғиз программасини ҳал этиш учун ҳар бир имкониятдан фойдаланиш керак. Шулардан бири якка тартибда уй-жой қуришдир. Шу йилнинг ўзидаёқ 1600 оилага ҳовли-жойи бўлган уй қуриш имконияти берилди, келгуси йили яна 3,5 минг оила ана шундай имкониятга эга бўлади. Аммо бу ўринда маҳаллий Советларнинг раҳбарлари бўлган коммунистлар бу ишга бош-қош бўлишлари, корхоналар эса коммуникациялар қуришда, материаллар билан таъминлашда ёрдам беришлари керак. Бу борада Усть-Каменогорск шаҳри тажрибасидан фойдаланиш керак.

Материаллар билан ёрдам бериш юзасидан бир таклиф бор, у ҳам бўлса қисқа муддат ичида бир гуруҳ корхоналар томонидан шлакоблок, ғишт ишлаб чиқарадиган завод бунёд этиш тўғрисидаги таклифдир. Хом ашё бор.

Қурилиш материаллари сантехника ускунаси ва бошқа ускуналар ишлаб чиқаришни жадаллаштириш хусусида ҳойнаҳой делегатлар ҳам ҳали ўз фикр ва мулоҳазаларини айтишса керак.

Шаҳар Совети сессиясида муҳокама қилиб, уй-жой қурилишини жадаллаштиришнинг қўшимча имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, биз беш йиллик топшириқни 500 минг квадрат метр ошириб бажаришимиз мумкин. 2000 йил, ҳар қалай, ҳали узоқ истиқболдир. Уй-жой эса бугун керак. Бунинг учун эса барча асос бор. Хўжалик ҳисоби усулини кенг қўллаб, ўз пудратини ривожлантирибгина беш йиллик охиригача шунинг ҳисобига 200 минг квадрат метрдан кўпроқ уй-жой қуриш мумкин. Ва яна танқидга ўтмоқчиман.

Темир йўлнинг Тошкент бўлинмасига қарашли «Дорстройтрест» Тошкентда уй-жойларни дуруст қурмоқда. Аммо мазкур трест хўжалик усулини жорий этмаган, қудратли потенциалга эга бўлса ҳам шундай қилмаган. Партия комитети (ўртоқ В. П. Бондаренко) ҳозирча йўлни тўсиб турибди. Ахир бўлинмада уй-жой олиш учун кўп одамлар ўн йилдан бери навбат кутиб туришибди, бунинг устига коммунал қулайликлари бўлмаган уй-жойлар ҳам анчагина.

Яна бир масала хусусида тўхталиб ўтмоқчи эдим. Шаҳар партия комитетининг бюроси ғайри қонуний йўл билан квартира олиш фактларини муҳокама қилишда қандай йўл тутганлиги сизларга маълум. Партия комиссияси, шаҳар халқ контроли комитети составидан ва депутатлардан таркиб топган группа ғайриқонуний йўл билан ва ўзбошимчалик билан кўпгина квартиралар эгаллаб олинганлигини, шунингдек турли маҳкамаларга квартиралар бериб қўйилганлигини аниқлади. Буларнинг сони 5 мингга етган. Агар шаҳарда йилига нари борса 13 мингта квартира қурилаётганини айтадиган бўлсак, юқоридаги рақам анча салмоқли эканлиги кўриниб қолади. Ҳозирги вақтда 3 мингга яқин оила шунинг эвазига ўзининг уй-жой шароитларини яхшилаб олди. Текширув баъзи жойларда навбатчилар рўйҳатининг чалкаштириб юборилганлигини, гоҳо эса бу атайлаб чалкаштирилганлигини аниқлади. Квартира бўлимларида анчагина бемаъниликлар бор. Айбдор шахслар жазоланди. Лекин бир савол туғилади: хўш, партиявий ва касаба союз назорати, депутатлар назорати қаерда эди? Битта мисолни айтиб ўтай. Лисяк деган кимса Тошкентга отпускага келиб уч хонали квартирага эга чиқибди. Уй-жойларни адолатли тақсимлаш масалалари ҳамиша қатиққўллик билан назорат қилиниши керак.

Шаҳар партия комитетида уй-жой программасини ҳал этиш юзасидан ташкилий ишга шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари О. Ҳ. Асқаров жавобгардир. У ишга сидқидилдан, қаттиқ киришади, лекин ҳали масаланинг партиявий-сиёсий жиҳатини тўла эгаллаб олгани йўқ. Бу участкага мақсадни аниқроқ мўлжаллаб раҳбарлик қилиш керак. Уй-жой муаммосини ҳал этишга ниҳоятда катта аҳамият бериб, беш йиллик охирига қадар кўпчилик партия ташкилотлари учун ана шу муаммони ҳал этиш бош йўналиш бўлиши керак. Делегатлар бундай ёндашувни қўллаб-қувватлайдилар, деб ўйлайман.

Бозорни халқ истеъмолининг юқори сифатли товарлари билан тўлдирмас эканмиз, социал тараққиётдаги жиддий силжишлар ҳақида гап ҳам бўлиши мумкин эмас.

Шаҳар партия комитети ана шундай товарларни ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг комплекс программасини тасдиқлаган эди. Силжишлар бор. Уч йил мобайнида «А» группасига кирадиган корхоналарда шундай товарлар ишлаб чиқариш 31 процентдан кўпроқ ортди. Тўқимачилик, тикувчилик, пойабзал саноати корхоналарида маҳсулот турлари анча янгиланди. «Совпластитал» бирлашмасининг буюмлари юксак истеъмолчилик хоссалари билан кескин ажралиб турибди. Шаҳар партия комитети ҳузуридаги фан-техника тараққиётига кўмаклашувчи кенгашнинг ташаббуси билан шаҳар ижроия комитетининг идоралараро мувофиқлаштириб турувчи инженерлик комплекси очилди. У нима ишлар билан шуғулланишини сиз кўрдингиз.

Лекин бу мутлақо етарли эмас. Тақдим этилаётган товарлар ўсиб бораётган харидор имкониятларидан орқада қолмоқда. Четдан ташиб келиш ва ташиб кетишнинг нисбати 50 процентдан ортади.

Ўқувчилар учун ҳисоб қаламчалари, қисқичлар, эшик ромлари, қаламлар учун пластмасса стаканчалар сингари энг оддий буюмларни миллион-миллион сўмга сотиб олиб ташиб келтиряпмизки, бундан одамнинг ори келади.

Мураккаб рўзғор техникаси ишлаб чиқаришни ўзлаштиришда силжиш бўлгани йўқ. Шуни назарда тутиш кераккн, шаҳар партия ва совет органларидан ташқари буни ҳеч ким ҳал қилмайди. Ҳозирги вақтда рўзғор компьютерлари, ихчам кир ювиш машиналари, электр смесителлар ишлаб чиқариш цехлари тахт қилиб қўйилди, қуввати чоғроқ бўлган электр двигателлар цехи ташкил этилмоқда, аммо ҳарқалай иш оғирлик билан кўчмоқда, шаҳар план комиссияси (Қ. А. Солиҳов)нинг ташкилотчилик роли сезилмаяпти, районларнинг партия комитетлари ҳам зарур тарзда партиявий таъсир ўтказмаяптилар. Шаҳарда тўртта мебель корхонаси бўлса ҳам, одамлар мебель қидириб сарсон бўлмоқдалар.

Чинни заводида, Собир Раҳимов районидаги металлга ишлов бериш бирлашмасида, Ленин районидаги «Қизил тонг» тикув бирлашмасида турмушда қўлланиладиган товарлар ишлаб чиқаришга мўлжалланган янги цехлар қурилиши ниҳоятда қониқарсиз бормоқда. Ана шундай масъулиятсизлик учун район партия комитетлари ҳам, район ижроия комитетлари ҳам, шаҳар ижроия комитети ҳам қаттиқ терговга қўяётгани йўқ.

Бошқа резервлар ҳам бор. Шаҳардаги саноат корхоналарининг кўп цехларида ускунадан ва ишлаб чиқариш майдонларидан дуруст фойдаланилаётгани йўқ. Делегат ўртоқлар, агар бир турдаги технология ёки ускунага қараб бир қанча цехларни йиғсак ва бўшаб қолган майдонда халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришни йўлга қўйсак, ўраш материаллари тайёрлайдиган матбаа ускунасини ўрнатсак қалай бўларкин. Қани энди бир гуруҳ экономист олимларга, шаҳар статистика бошқармасига, шаҳар план комиссиясига ана шу вазифани топширсак ва икки ойдан кейин уларнинг хулосаларини эшитсак! Шу хусусда сизнинг фикрингизни билсак яхши бўлар эди.

Яхши уюштирилган кооператив ҳаракати товарлар ва хизматларнинг қўшимча манбаидир. Шаҳардаги мингга яқин кооперативларнинг фақат шу йилдаги ҳиссаси 33,6 миллион сўмга етди. Аммо совет органлари суст назорат қилаётганлари сабабли кооперативлардан қўли эгри одамлар устомонлик билан фойдаланмоқдалар. Озиқ-овқатнинг давлат манбаларидан ножўя фойдаланаётган кооперативлар пировард маҳсулотга ниҳоятда баланд нарх қўйиб тошкентликларни ранжитмоқдалар.

«Ўртоқ» кондитер фабрикасидаги «Ширин» деб аталмиш ғайри кооператив маъмурият ва партия ташкилотининг кўз ўнгида, ана шу корхонанинг хом ашёси ва ускунасидан фойдаланиб мармеладни уч баравар қимматга сотган.

Икки район партия конференциясининг делегатлари менга мурожаат қилишиб, кооператив таксилар фаолиятини синчиклаб ўрганиб чиқишни илтимос қилдилар. «Кооперативчи» бир кеча-кундуз учун давлатга бир сўм тўлайди, қолгани ўзиники. Таниқли артистларнинг шуҳратини пеш қилиб, маданий деб аталган кооперативлар ҳам ўзларини пулга урмоқдалар.

Совет органлари умуман жуда фойдали бўлган кооперативлар ишини бадном қилиб қўймаслик учун уларнинг уставда белгиланган моддалари ва мажбуриятларини жуда пухталик билан таҳлил этишлари ҳамда фаолиятини қаттиқ назорат қилишлари керак.

Ҳисобот даврида савдони ташкил этиш ва хизматни ривожлантиришга катта эътибор берилди. Янги магазинлар, маиший хизмат корхоналари, чойхоналар очилди. Хизмат маданияти кўтарилди, заллар файзлироқ бўлиб қолди. Бевосита корхоналарнинг территориясида савдо ва хизматларни ташкил этишга алоҳида эътибор берилди. Кадрларни нопок одамлардан ҳоли этиш, ана шу соҳада аёллар салмоғини кўпайтириш учун кўп куч-ғайрат сарфланди. Ҳозир бу соҳада ишлаётган аёллар 5,4 процент кўпайди.

Аммо батамом соғлом бўлмаган механизм кўпинча жимжимадор эшик орқасида яшириниб турибди. Узоқроқ районларда савдонинг ташкил этилишидан шаҳар аҳли ўринли ҳафа бўлмоқда, кўп товарларни сотиб олиш учун одамлар шаҳар марказига келишмоқда. Ишчи назорати ўрнатилаётгани савдо коллективлари учун иснод бўлиши керак. Башарти товарларни яшириб қўйиш, харидорлар ҳақига хиёнат қилишга барҳам берилмаган экан, хўш нима қилишимиз керак? Шу йилнинг ўзидаёқ 650 мартадан кўпроқ ғаразгўйлик билан жиноят содир этилди, 300 минг сўмдан кўпроқ пулни ўзлаштиришга уринишди, яна қанча жиноятлар аниқланмай қолган бўлиши керак. Хизмат кўрсатиш соҳасида ишлаётган коммунистлар (бу соҳада партия аъзолари 6,3 процентни ташкил этадилар) нега энди ўзлари тартиб ўрнатишга қодир бўлмай турибдилар?!

Навбат кутиш — касофатдир. Кўпинча камёб моллар пештахтага чиққани учун эмас, балки айрим ходимларнинг бепарволиги, режимнинг бузилаётганлиги сабабли навбатлар пайдо бўлмоқда. Ана шу бемаъниликлар ва камчиликларни биз ўзимиз йўқотишимиз керак, бир тўда нопок одамларнинг касри савдо ходимларнинг бошқа соғлом коллективига урмаслиги учун ана шундай қилишимиз керак. Шаҳар ижроия комитети савдо Бош бошқармасининг бошлиғи Ғ. Ҳ. Мансуров конференциямиз делегатидир, тармоқдаги камчиликлар — бу сизнинг ҳам камчиликларингиздир. ишни ўнглаш керак.

Маиший хизмат соҳасидаги иш ҳам суст ривожланмоқда. Ювиниш муаммо бўлиб қолди. Сўнгги ўн йил мобайнида Тошкентда битта ҳам ҳаммом қурилмади, лекин учтасини бузиб ташлашди, мавжуд ҳаммомларнинг учтасидан биттаси ҳамиша ремонтда. На иссиқ суви, на канализацияси бўлган ўз ҳовли-жойларида яшаётган кишилар нима қилишсин? Бу ҳам партиявий масаладир. Чунки инсонга эътибор қилинмаётган экан, демак, партиявий ишда ҳам нуқсон бор.

Давлат секторидаги хизмат кўрсатиш соҳаси дуруст ривожланмагани сабабли 40 процент ҳолларда одамлар квартирани ремонт қилиш, ҳовли-жой қуриш хусусида хусусий кишиларга мурожаат қилишга мажбур бўлмоқдалар.

Шу йилнинг август ойида шаҳар партия комитетида бюро аъзоси сифатида ўртоқ Э. А. Ризаевнинг ҳисоботи тингланганида ана шу масалаларнинг бутун комплексига тааллуқли жиддий муаммоларга унинг эътибори қаратилган эди. Ишнинг аҳволи шундай, Эрнест Алиевич, сиз бюрода ўртоқлар айтган принципиал фикр-мулоҳазаларни инобатга олиб ишни жадаллаштиришингиз лозим бўлади.

Сизга маълумки, ўртоқлар, партия Марказий Комитети сўнгги йилларда соғлиқни сақлашни қайта қуриш учун кўп тадбирлар белгилади. Шаҳар партия комитети, унинг бюроси ана шу тармоқдаги иш аҳволи билан боғлиқ бўлган масалаларни бир неча бор кўриб чиқди. Шаҳардаги вазият — жўн вазиятлардан эмас. Шаҳар аҳолисини шифохоналарда ўрин билан таъминлаш нормативдан анча орқада қолмоқда. Врачлар, ўрта медицина ходимлари етишмаяпти. Муаммонинг ўткирлигини ҳисобга олиб, илгари бошқарув ходимлари эгаллаб турган 32 бино шаҳардаги медицина муассасаларига берилди. Шу туфайли қўшимча тарзда шифохоналарда 70 ўрин очилди, ҳар сменада 4,5 минг беморни қабул қиладиган поликлиникалар ишлай бошлади. Катта самара олиб, собитқадамлик билан ана шу йўлни давом эттираверишк керак.

Ҳозир шаҳарда собиқ министрликлар ва идораларнинг 36 биноси бўшаб қолмоқда. Биз, таклифларимизга кўра ана шу бинолар медицина эҳтиёжларига ўтади, деб умид қилган эдик. Аммо ана шу иморатларга кираверишда бошқа муассасаларнинг вивескалари пайдо бўлмаса эди, деб ҳавотирланиб турибмиз. Иш шунга борадиганга ўхшаб қолди. Биз республика Министрлар Советидан илтимосимиз қондирилишини сўрамоқчимиз.

Медицина ўқув юртларида кадрлар тайёрлаш системаси қайта кўриб чиқилди. Гарчи ижобий силжишларни таъкидлаш лозим бўлса ҳам шаҳар шифокорлари ишига жиддий эътирозларимиз бор. Тўғри, порахўрлик, шифокорлик одобини бузишга, тошбағирликка чек қўйилмоқда. Яқинда шаҳар Совети сессияси «Сиҳат-саломатлик» программасини тасдиқлади.

(Давоми 3-бетда).

⊙ СУРАТЛАРДА: XXVI Тошкент шаҳар партия конференциясида.

Т. Каримов ва Р. Шарипов фотолари.

Ғайрат-шижоатимиз, ижодий изланишимиз, собитқадам ҳаракатларимиз—қайта қуриш ишига!

(Давоми. Боши 1, 2-бетларда).

Делегат ўртоқлар, бир масала хусусида сиз билан маслаҳатлашмоқчи эдим. Тошкент учунгина эмас, балки республика учун ҳам аҳолининг сариқ касалига тез-тез чалиниши жуда ўткир медицина муаммоси бўлиб турибди. Олимлар, институтларнинг барча мавжуд лабораториялари куч-ғайратларини бирлаштириб, тадқиқотларни жамлаб регионда энг йирик илмий медицина гепатология марказини бунёд этсак бўлмасмикан? Ана ўшанда катта маблағлар йирик базани ташкил этишга сарфланиб ана шу дардга қарши кескин ҳужум бошланган бўлур эди. Шаҳар партия органлари томонидан бу иш тўла қўллаб-қувватланган бўларди.

Экологик вазият одамларнинг сиҳат-саломатлигига таъсир этмоқда. Шаҳар бу борада нохуш шаҳарлар жумласидан эмас, аммо атроф-муҳитнинг ифлосланишига бефарқ қарашга тоқат қилиб бўлмайди. Ана шу масалалар бюро мажлисларида кўриб чиқилди, фан-техника тараққиётига кўмаклашувчи кенгаш бу масалалар билан батафсил шуғулланди. Бир мунча ишлар қилинди, баллонига газ ёнилғиси солинган автомашиналар сони кўпайди, бир қанча зарарли корхоналар, жумладан абразив комбинатининг монокорунд цехи ёпиб қўйилди.

Аммо кўрилган чоралар қониқарли эмас. Чиқинди газлар ва чанг-тўзоннинг 60 процентдан кўпроғи автомобиль транспортининг «шарофати»дандир. Барг, шох-шабба ёқилмоқда, шаҳарда ахлат уюмлари кўп. Шаҳар давлат автоинспекцияси (Б. В. Путинцев) қатъият кўрсатмаяпти, шаҳар санитария-эпидемиология станцияси (Т. М. Миртожиев) ҳам қатъиятлик билан иш тутмаяпти. Район ижроия комитетлари ва шаҳар ижроия комитети (раис ўринбосари Ҳ. Ё. Охунжонов) кечириб бўлмайдиган кўнгилчанлик билан ишламоқдалар. Экологик вазиятни соғломлаштириш масалалари партия ташкилотларининг ҳам биринчи навбатдаги вазифаларидан бўлиши керак.

Ўтган галги шаҳар партия конференциясида делегатлар шаҳар пассажир транспортидаги иш аҳволини қаттиқ танқид қилган эдилар.

Бу соҳадаги аҳволга жонкуярлик билан баҳо берилиб шаҳарда транспорт барча турларининг ишини ривожлантириш ва такомиллаштиришнинг тиғиз комплекс программаси ишлаб чиқилди ва амалга оширилмоқда.

Ана шу муаммони ҳал этишга партиявий таъсирнинг тадбирлари белгилаб олинди. Транспорт бўлинмаларининг партиявий ва хўжалик раҳбарлиги мустаҳкамланди. Корхоналарнинг моддий-техника базаси ривожланди, ҳаракатдаги состав янгиланди ва кўпайди. Линиядаги иш графиги қаттиқ назорат қилинмоқда.

Ўтган йиллар мобайнида метронинг «Тошкент» — «Чкалов» янги участкаси фойдаланишга топширилди, «Навоий — Беруний» йўлидаги ишлар жадал бормоқда. Юнусобод шоҳобчасини қуришга тайёргарлик бошланди. Келгуси йили 29 километр узунликдаги троллейбус ва 16 километр узунликдаги трамвай линиялари қурилади.

Лекин муаммо ҳали ҳам ўткир бўлиб турибди. Турмуш яна ҳам қатъийроқ чоралар кўрилишини талаб этмоқда. Ташиш ҳажмининг ўсиши билан энергетика, йўл хўжалиги ва ремонт базаси равнақи ўртасидаги тафовутни бартараф этишга муваффақ бўлинмади. Идораларга қарашли автобусларнинг бор-йўғи 70 проценти ишга солинган. Ҳайдовчиларнинг меҳнат, турмуш шароитлари талабларга яраша эмас.

Тошкент авиаотряди ва йўл бўлимлари ўз ишларини бир қадар яхшиладилар. Йўловчиларга маданий хизмат кўрсатиш эса анча орқада қолмоқда, одамлар билет олиш учун сарсон-саргардон бўлмоқдалар. Партия ташкилотлари бу борада тартиб ўрнатишлари керак. Шаҳар партия комитетининг сўнгги пленумида транспорт муаммосини шаҳар Советининг сессиясида кўриб чиқиш тўғрисида бамаъни таклиф айтилган эди.

КПССнинг XIX Бутуниттифоқ конференциясида экономикани юксалтириш, социал муаммоларни ҳал этиш учун туб иқтисодий ислоҳот ўтказиш шарт деб баралла айтилган эди.

Шаҳар партия комитети вазифанинг муҳимлигини тушуниб, корхоналарни янги шароитда ишлашга тайёрлаш ва ўтказишни ташкил этди. Партия-хўжалик активларининг ўқуви уюштирилди, иқтисодий механизм илгарироқ жорий этилган мамлакатимиздаги корхоналарнинг раҳбарлари, экономистлари билан учрашувлар ўтказилди, тажриба баҳам кўрилди, жойларга бориб аҳвол ўрганилди. Бу масалалар бир неча бор шаҳар партия комитети пленумлари ва бюрода муҳокама қилинди.

Партия ташкилотлари меҳнат коллективларини янгича шароитларда ишлашга ҳар томонлама ва яхши тайёрлаганликлари хусусида шаҳарда ибратли мисоллар бор, бу эса кўпгина ишлаб чиқаришга оид ва социал масалаларни ҳал этишга, коллективдаги бутун вазиятга ижобий таъсир этди.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номли ишлаб чиқариш бирлашмаси (Т. С. Собитов, В. М. Шевешова), «Ташэлектромаш» (Г. И. Нефедова, В. И. Береговский), «Подъёмник» (В. А. Борисова, Е. И. Чуприн) заводлари коллективлари сифат кўрсаткичларини яхшиладилар.

Хўжалик ҳисобига ўтган корхоналар саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш суръатларини анча кўтардилар, аммо умуман, ислоҳотни ўтказиш жуда оқсаб қолмоқда.

Янгича шароитда ишлаётган 70 та корхона ва бирлашманинг 15 таси маҳсулот етказиб бериш планини барбод этди. 17 таси фойда олиш планини бажармаяпти, ҳар олти корхонанинг бири маҳсулот ишлаб чиқариш даражасини пасайтириб юборди. Бундай қониқарсиз иш уларнинг планлаштирилган фойдани олишларига имкон бермади. Хўжалик раҳбарлари фойдани мустақил тасарруф этиш имкониятини қандайдир ўзига хос тарзда тушундилар. Натижада иш ҳақининг ўсиши меҳнат унумдорлигининг ўсишидан ошиб кетмоқда, кўпчилик эртанги кун тўғрисида ўйламай, фан-техника тараққиёти тадбирлари юзасидан институтлар билан хўжалик шартномаси асосидаги ишларга харажатларни камайтирди ёки бу ишлардан умуман воз кечди.

Партия ташкилотлари хўжалик юритиш янги формаларини идеологик жиҳатдан таъминлашга, экономикани қайта қуришда ўз ўрни ва ролини аниқлашга эриша олмадилар.

Аммо янгича шароитда ишлашга ҳозирлик кўришдаги энг асосий камчилик шундаки (бу нарса ҳозир яққол кўриниб турибди), биз унинг ғояларини меҳнат коллективларининг ҳар бир аъзосига етказа олмадик. Меҳнаткашлар, меҳнат коллективларининг кенгашлари ислоҳот ўтказилишидан четда қолган, ҳамма нарса яширикча, юқоридан туриб ҳал қилинган жойларда ғоят жиддий нуқсонлар юзага чиқиб қолди, кўпгина кутилмаган қийинчиликлар пайдо бўлди. Бу эса одамларнинг ислоҳотга бўлган муносабатига, уларнинг социал кайфиятига таъсир қилди, қолаверса бу ҳол хўжалик ҳисоби ғоясининг ўзига нисбатан эътиборга путур етказади.

Шу боисдан кўпчилик коллективларда хўжалик ҳисоби цехлар, участкалар, бригадалар даражасига, ҳар бир иш жойига етиб бормади. Саноатда бригадаларнинг фақат 36 проценти хўжалик ҳисоби элементларидан фойдаланмоқда, умуман шаҳарнинг халқ хўжалигида эса бундан ҳам кам — 27 проценти фойдаланмоқда.

Куйбишев районида ишларнинг аҳволи айниқса ёмон. Район партия комитети (Н. И. Емельянов) эҳтимол корхоналарнинг мустақиллигига умид боғлаган, уларга ортиқча ишонган бўлса керак, муаммонинг моҳиятини чинакамига тушуниб ета олмади. Ваҳоланки районда институтлар, олимлар энг кўп бўлиб, уларни коллективларга амалий ёрдам беришга жалб этиш мумкин эди, бунда район партия комитетининг тажрибаси ҳам етарли. Шу жиҳатдан бу кишини ажаблантиради.

Райондаги «Средазкабель» бирлашмаси (К. К. Бегалиев, Н. Л. Шпильков), лак-бўёқ заводи (Ш. С. Тожиев, И. Б. Парижер) коллективларида ниҳоятда оғир молиявий аҳвол вужудга келди.

Шуни рўй-рост айтиш керакки, агар банк қўшимча қарз бермаганида ана шу корхоналарнинг баъзилари ҳозирнинг ўзидаёқ ўз ишчиларининг меҳнатига ҳақ тўлаёлмай қоларди. Аслини олганда, бу корхоналар банкрот бўлиб қолишган. Бу ҳол район партия комитети билан партия комитетларини жуда ташвишлантириши керак. Коллективларнинг тақдири ҳақида ўйлаш лозим. Янги йилдан бошлаб барча корхоналар хўжалик ҳисоби шароитига ўтишлари муносабати билан бу айниқса муҳимдир.

Тажриба иқтисодий ислоҳотнинг бориши шаҳар партия комитети кўпроқ эътибор беришига муҳтожлигини кўрсатиб турибди.

Биз хато ва нуқсонларни кечикиб пайқаганимизни тан олиш керак. Ўзингиз ўйланг. Шаҳарда хўжалик ҳисобининг иккинчи моделидан фойдаланаётган биронта ҳам корхона йўқ. Ижара пудратига ўтган саноқли корхоналарнинг афзалликлари кишини ҳайратда қолдиради.

Тўқимачилик комбинати пардозлаш фабрикасининг босма участкаси ижара пудратига ўтган биринчи ойдаёқ лойиҳа қувватига эришишга муваффақ бўлди, ваҳоланки бунинг учун олти ой муддат керак эди. Ҳозир бу ерда ходимлар қисқартирилгани ҳолда план-топшириқлари ошириб бажарилмоқда. «Главташпассавтотранс»да ҳаракат составининг 19 проценти ижара пудрати методи асосида ишламоқда, бу ерда ремонт ишларига харажатларни камайтириш, сменалар ичидаги бекор туриб қолишларни озайтириш, маъмурият ва ҳайдовчиларнинг пировард натижадан манфаатдорлигини ошириш ҳисобига ижарага олинган ҳар бир автомобиль ойига 100 сўмгача қўшимча фойда келтирмоқда. Республикада биринчи марта «Ташпромстрой» трестида учта ижара коллективи ташкил этилди, қисқа муддат ичида бригадалардаги иш унуми 17 процент ошди. Текисчилик тугатилганлиги ҳам муҳимдир, иш ҳақи анча кўпайди, меҳнат натижаларидан манфаатдорлик ошди.

Аммо қаранг, бошқарув қатламидаги консерватизм нақадар яшовчан. Ижара муносабатлари шароитида ишлашга қарор берган ва тайёргарлик кўрган Сергелидаги резинатехника буюмлари заводининг коллективи деярли ярим йилдан буён Ангрендаги «Узбекрезинатехника» бирлашмаси ва министрлик раҳбарларининг бунга розилигини ололмаяпти. Оҳангарон шоссесидаги ахлатни қайта ишловчи завод шу масала хусусида шаҳар ижроия комитети ободончилик бошқармасининг ёрдамига узоқ вақт эриша олмади.

Агар партия комитетлари аввалбошданоқ иқтисодий қайта қуришга партиявий эҳтирос билан бошчилик қилишганида биз анча олға силжиган бўлур эдик. Ҳозирча эса умуман саноат беш йилликнинг контроль топшириқларидан орқада қолмоқда, 59 миллион сўмлик маҳсулот кам етказиб берилган. Шу боисдан иқтисодий ислоҳотни дадил олға силжитиш, ижарага ўтишни рағбатлантириш, давлат-кооператив корхоналари пайдо бўлишидан чўчимай, балки аксинча уларга қулайликлар яратиш — шаҳар партия комитети билан унинг социал-иқтисодий бўлимининг энг биринчи вазифасидир.

⊙ СУРАТЛАРДА: XXVI Тошкент шаҳар партия конференциясида.

Т. Каримов ва Р. Шарипов фотолари.

Партия комитетлари XIX партия конференцияси принципига амал қилишлари — янги ишга ким тўсқинлик қилаётган бўлса, уни йўлдан қатъият билан олиб ташлашлари керак.

Жамиятнинг интеллектуал, маънавий потенциалини жадал ривожлантириш керак, XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси таъкидлаганидек бусиз қайта қуришни, социализмни янгилашни тасаввур этиб бўлмайди. Республикада ҳақиқат, қонунлар поймол этилганлиги, ўзбошимчаликлар қилинганлиги илм-фанни ривожлантиришга жуда оғир путур етказди. Олимларнинг, бутун-бутун илмий коллективларнинг ишлаши учун шарт-шароитларни яратиш, пул билан таъминлаш масалалари кўпинча тадқиқотларнинг натижаларига, уларнинг аҳамиятига қараб эмас, балки шахсий муносабатларга, инжиқликларга, қариндош-уруғчилик алоқаларига қараб ҳал этиб келинди. Бўйсунмаганлар ҳам бор эди, албатта. Аммо уларни бостиришар, йўл беришмасди.

Бу нарса бутун-бутун илмий йўналишларни ривожлантиришга жиддий тўсқинлик қилди, илмий коллективларнинг маънавий-психологик муҳитига қаттиқ зарба урди.

Эндиликда илм-фан қайта тикланиб, маҳрум бўлган позицияларга қайтмоқда. «Физика—Қуёш» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Энергетика ва автоматика институти, Экономика институти ҳамда бошқа институтларнинг илмий коллективлари сезиларли натижаларга эришдилар.

Олий мактаблар фанида ҳам силжишлар бор. Политехника, фармацевтика, алоқа институтлари шулар жумласидандир. Экономика институти билан «Ташавтоматика» заводи, автомобиль транспорти ва йўллар институти билан шаҳардаги бир қанча автомобиль хўжаликлари, бошқа баъзи коллективлар яхши ҳамкорликни йўлга қўйдилар.

Айни вақтда биз ўзимиз, шаҳар партия комитети олимлар, зиёлиларни концепциялар, программаларни таҳлил этиш, ишлаб чиқиш, белгиланган планларни амалга оширишга жуда кам жалб қиламиз. Шаҳардаги мавжуд илмий-тадқиқот институтлари ва конструкторлик бюролари илмий потенциалининг атиги 10 проценти саноат корхоналаримиз, ташкилотларимизга ёрдам бериш учун жалб этилган.

Кўпгина мураккаб социал-сиёсий, идеологик муаммоларни тўғри ҳал қилишда ижтимоий фанлар алоҳида роль ўйнайди. Олимлар ижтимоий турмуш муаммоларини, республика экономикасини, унинг тарихий ўтмишини чуқурроқ идрок этиш борасида куч-ғайрат сарфламоқдалар. Аммо ҳозирча фақат ёндашувларгина белгиланмоқда.

Амалиётчи ходимлар шу куннинг ҳозирги энг муҳим конкрет иқтисодий, идеологик, демократик муаммоларини тадқиқ қилувчи долзарб мавзудаги тадқиқотларга ғоят муҳтождирлар. Илмий коллективларнинг партия ташкилотлари ўз фаолиятида кун талабларидан орқада қолмоқдалар, бу масалаларга зўр эътибор бермаяптилар. Шаҳар партия комитетининг идеология бўлимлари бу коллективлар билан умуман шуғулланмаяпти.

Биз Ўзбекистон ССР Фанлар академиясидан, олий ўқув юртларининг тегишли кафедраларидан амалий иш учун объектив таҳлилни, аниқ-пухта маълумотларни, равшан тавсияларни кутамиз.

Иккинчи томондан олимларга нисбатан талабчанлик қилиш билан бирга уларга кўпроқ ёрдам ҳам бериш керак. Лабораториялар алмисоқдан қолган ускуналар билан жиҳозланган, Фанлар академияси системасининг ўзидагина 1320 нафар илмий ходим уй-жойга эга эмас экан илм-фан арбоблари ўзларини илмий ишга батамом бағишлай оладиларми? Шаҳар партия комитетининг социал-иқтисодий ва идеология бўлимлари илмий фаолиятнинг барча масалалари юзасидан дарҳол амалий чора-тадбирларни белгилаб олишлари зарур.

КПСС Марказий Комитетининг 1988 йил февраль Пленуми халқ таълимини ислоҳ қилиш хусусида аниқ қарорлар берди. Ҳисобот даврида мактаб муаммоларига эътиборни анча кучайтириш керак эди, мактаблар моддий-техника жиҳатидан ҳам, ўқитувчи кадрлар тайёрлаш ҳамда ўқувчиларга таълим ва тарбия бериш жиҳатидан ҳам давр талабларидан жиддий орқада қолганди.

Яхшиланиш тенденцияси намоён бўла бошлади. Уч йил ичида ўқувчи ўринларини фойдаланишга топшириш 1,5 баравар кўпайди. Шу йилнинг охиригача 200 та компьютер синфлари очилади, 1990 йилда эса компьютерлаштириш ниҳоясига етказилади. Ўқитувчиларнинг уй-жой-маиший шароитларига кўпроқ эътибор берила бошланди.

Ўқувчиларнинг билим савияси, уларни тарбиялаш ўқитувчининг профессионал маданиятига боғлиқ. 210, 2, 84, 204, 71-мактабларнинг коллективларини илғор педагогика тажрибаси масканлари деб айтиш мумкин. Ўқитувчилардан Дилфуза Маликовна Ғаниева (254-мактаб), Галина Арамовна Аванова (24-ўрта ҳунар-техника билим юрти), Николай Петрович Иванов (2-мактаб), Яков Шенселевич Сандлер (5-мактаб), Махсума Сиддиқовна Сиддиқова (29-мактаб) тажрибаси республикадан бошқа шаҳарларда ҳам маълум.

Бунга қувониш мумкин эди. Аммо мактаблардаги жойлар билан таъминланиш нормативга нисбатан фақат 80 процентни ташкил этади, ўзбек ва рус тилларидаги дарсликлар, кўргазмали қуроллар етишмайди, баъзи фанлардан эса булар умуман йўқ.

Олий ўқув юртларидаги вазиятни соғломлаштириш ўқитувчи кадрлар тайёрлаш сифатини яхшилашга таъсир қилди.

Абитуриентларни фақат конкурс асосида танлаб олишга ўтиш барибир ниҳоятда зарур бўлиб қолди (ҳозирча областларга қараб танлаб олинмоқда ва бу 70 процентга қадарни ташкил этмоқда). Бўлғуси ўқитувчи факультетларини дадилроқ ташкил этиш керак.

Ҳунар-техника таълими халқ таълими системасини қайта қуришнинг ғоят муҳим соҳасидир. Шаҳар партия комитетининг 1986 йил май ойида бўлиб ўтган пленумида индустриал касблардаги миллий ишчи кадрларни тайёрлаш асосий мавзуларнинг бири бўлган эди.

Пленум қарорларини бажаришга эриша бориб, бу масалада бирмунча силжишга муваффақ бўлинди. Ҳисобот даврида саноат учун кадрлар тайёрлайдиган билим юртларидаги туб миллат ўқувчиларининг сони салкам 3,5 баравар кўпайди.

Бироқ муаммони ҳал этилган, деб ҳисоблаб бўлмайди. Электрон ва радио санъати учун ишчи кадрлар тайёрлайдиган билим юртлари бу борада ҳамон орқада қолмоқдалар. Мана шу ихтисосликлар бўйича ўқитувчиларнинг, айниқса ўзбек тилидаги дарсликлар ва ўқув қуролларининг етишмаслиги ҳам бунга таъсир қилмоқда.

Ўрта махсус билим юртлари узлуксиз таълим системасини қарор топтиришда танг жой бўлиб қолмоқда. Шаҳардаги 40 та техникум ва уларга тенглаштирилган билим юртларининг ўқув-лаборатория ҳамда ишлаб чиқариш базаси нормативдагидан тўрт баравар кам.

Шаҳар партия комитети олий ўқув юртларидаги маънавий муҳитни соғломлаштиришга ғоят қаттиқ эътибор берди. Тошкент Давлат университети коллективидаги вазият қандай бўлганлигини ўзингиз биласизлар. Бу ерда таниш-билишчилик, қариндош-уруғчилик, ўзаро айблашлар бир тугун бўлиб чирмашиб кетган эди. Шаҳар партия комитетининг аралашуви, кадрлар қатъиян ўзгартирилганлиги, принципиал коммунистларнинг демократик йўл билан раҳбарликка кўтарилганлиги аҳволни нормаллаштириш, коллективнинг куч-ғайратини амалий ўзанга йўналтириш имконини берди.

Умуман ўтган йилнинг августидан ҳозирги вақтгача яқин қариндошлик алоқалари билан боғланган шахслар сони деярли учдан бир ҳисса, бир кафедра ёки факультетда ишлаётган қариндош-уруғлар сони эса ярмидан кўпига (57 процент) қисқарди. ТошМИдаги, халқ хўжалиги институтидаги, бошқа бир қанча олий ўқув юртларидаги вазият худди шу тарзда соғломлаштирилди.

Аммо мазкур муаммолар ҳали мавжуд бўлиб, улар қариндош-уруғчилик билангина чекланиб қолаётгани йўқ, табиийки олий ўқув юртлари партия комитетларининг қунт ва маҳорат билан зўр бериб ишлашларини талаб этади. Студентларнинг—ўқув жараёнидан ташқари социал активлиги кучайиб бормоқда. Ёшларнинг ўзини намоён этишга интилиши салбий тус олмаслигини кўзда тутиш керак.

Баъзи партия ходимлари, комсомолда ишловчи коммунистлар бундай кўринишларга буйруқ ва тазйиқ ўтказиш усуллари билан қаршилик кўрсатишга уринганликларини қайд этиб ўтиш лозим. Бу энг тўғри йўл эмас. Бунда билимдонлик, юксак сиёсий маданият, ёшларнинг ғайрат-шижоати ва активлигини бунёдкорлик мақсадларига, амалий ҳаракатларга йўналтира билиш маҳорати асосий восита бўлиб қолиши керак.

Олий ўқув юртлари шаҳарчасида студентлар билан ишлаш муаммоси айниқса ўткирдир. Бу ерда ўн минглаб серғайрат, куч-қувватга тўла ёшлар ўқишади ва яшашади.

Маданий маърифий муассасаларнинг, китоб магазинларининг, маиший хизмат корхоналарининг, спорт иншоотларининг етишмаслиги, ётоқхоналарниг маиший жиҳатдан яхши жиҳозланмаганлиги кайфиятга ёмон таъсир қилмоқда.

Биз шаҳар партия комитети ва шаҳар комсомол комитетида маслаҳатлашиб, ана шу камчиликларни қисқа муддатда бартараф этиш учун ёшларга тубдан ёрдам бериш керак, деган хулосага келдик. Студентларнинг ўзлари ҳам ишга киришиб кетдилар. Олий ўқув юртларининг партия комитетлари, ректоратлари «тайёрга айёрлик» кайфиятларидан дарҳол холи бўлишлари керак.

КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленуми якунлари юзасидан бўлган пленумимизда халқ маорифи муаммолари тўғрисида батафсил гапирилган эди. Яна ўша тадбирларга қайтиш, бюрода ёки пленумда нима ишлар қилингани тўғрисида ҳисобот бериш лозим.

Қайта қуришни идеологик жиҳатдан таъминлашнинг қудратли омили — ижодий коллективлар, маданий-маърифий муассасалар ишидир.

Ҳисобот даврида шаҳар партия комитети шаҳардаги маданий ҳаётни таҳлил этишга бир неча бор мурожаат қилди. Чунки, бундан илгариги шаҳар партия конференциясининг делегатлари маданий ҳаёт хусусида жиддий эътирозларни айтишган эди. Бюронинг театрлар партия ташкилотлари иши тўғрисидаги қарори театрлар фаолиятини такомиллаштиришда йўлчи юлдуз бўлди. Тошкент театрларида янги пьесалар қўйилаётганлиги қувончлидир. М. Горький номли, Ҳамза номли академик театрларни, «Ёш гвардия» ва Муқимий номли театрларнинг айрим спектаклларида ижтимоий ҳаётнинг теран қатламлари бадиий таҳлил этилди. Алишер Навоий номли катта театрда ва «Ўзбекфильм» студиясида ҳам янгиликлар пайдо бўлди.

Санъат асарларида, публицистларнинг мақолаларида, журналистлар, ёзувчиларнинг мақолалари ва китобларида келажак тўғрисидаги ўй-фикрлар, ўтмишдаги муваффақиятсизликлар ва хатолар учун куйиниш акс этди.

Ижтимоий зийрак ва зеҳни ўткир ижодкор арбоблар экология, қишлоқни социал қуриш муаммоларига, бошқа масалаларга эътибор бермоқдалар, шу йўсинда кўпчилик амалиёт ходимларига катта ёрдам берилмоқда.

Аммо, ижодкор зиёлилар ўртасидаги мураккабликларни сезмаслик ҳам нотўғри бўлур эди. Агар илгари жамият ҳаётида содир бўлаётган жараёнлардан орқада қолиш кузатилган бўлса, ҳозир бунинг акси рўй беришини истамас эдик. Демократия ва ошкораликдан ҳаддан зиёд талабларни ифода этишда, айниқса, ижодкор ёшлар томонидан ана шундай талабларни ифода этишда фойдаланмаслик керак.

Ижодий союзларнинг партия ташкилотлари кайфиятлар ва тенденцияларни зийраклик билан илғаб олишлари, айни вақтда ўзлари раҳбарлик қилаётган коллективларни социализмни мустаҳкамлаш учун бунёдкорлик фаолиятига қатъият билан йўналтиришлари лозим.

Шаҳар партия комитети, идеология ходимлари турли норасмий бирлашмаларнинг фаолиятини диққат-эътибор билан ўрганмоқдалар. Бу бирлашмалар социалистик демократиянинг теранлашуви натижасида пайдо бўлди. Башарти норасмий бирлашма ёки ҳаракат қайта қуриш, социализмни астойдил қўллаб-қувватлаш платформасида амалий иш юритаётган экан, уларни қўллаб-қувватлаш лозим бўлади, албатта. Агар мабодо, ҳаддан ошиб кетилиб, социализмга путур етказишга, барча ишларда партиявийликка қарши чақириқлар янграса, бунинг устига митингларда ҳис-туйғулар, эҳтирослар авж олдирилса, бу ҳолда партия аъзоларининг позицияси якдил бўлиши керак, бундай ҳодисалар билан муроса қилиб бўлмайди, бунда коммунистлар ўзларини панага ололмайдилар, сукут сақлаб рози бўлмайдилар, балки фидокорлик билан социализмни ва марксча-ленинча идеологияни ҳимоя қиладилар, сиёсий жангчи сифатида майдонга чиқадилар.

Демократиялаш ва ошкоралик ҳар бир халқнинг маданиятига диққат-эътиборни кучайтирди. Шаҳар партия комитети ва район партия комитетлари бизнинг кўпмиллатли шаҳримиз шароитида вазминлик билан иш кўрдилар. Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети ҳузурида миллатлараро муносабатлар доимий комиссияси тузилди, шаҳар партия комитети идеология бўлими ташаббуси билан жамиятшуносларнинг шаҳар кенгаши тузилмоқда, бу кенгаш миллатлараро муносабатлар муаммосини илмий негизда ҳал этишга ёрдам беради.

Кадрлар сиёсати аҳолининг кўп миллатли состави ҳисобга олиниб ўтказилди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг қарорлари доирасида КПСС Марказий Комитетининг миллатлараро муносабатларни такомиллаштиришга бағишланган Пленумига тайёргарлик юзасидан барча партия ташкилотлари теран ва ҳар томонлама ишни адо этишлари керак.

Аммо оддий масалалар ҳам борки, уларни осонлик билан ҳал этса бўлади. Хўш, нега энди кўчаларнинг номи фақат рус тилида ёзилади. Агар шу номлар ўзбек тилида ҳам ёзиладиган бўлса, миллий ҳис-туйғулар иззат-икром этилиб, фойдали иш қилинган бўлмайдими? Маҳаллий аҳолига мансуб бўлмаган кишилар ўзбек тилини ўрганиши масаласи ҳам бор. Клубларда, бошқа муассасаларда тўгараклар шоҳобчасини вужудга келтириш лозим, телевидениенинг Тошкент программасида эса ўзбек тили дарсларини мунтазам ўтказиш лозим бўлади. Ўзбекистон телевидениесининг айрим кўрсатувларини таржима қилиш ҳам зарур.

Бошқа миллатларга мансуб кишилар ўз маданиятларини ривожлантиришлари, она тилини ўрганишлари, ўз асарларини яратишлари тўғрисида ҳам ўйлаб кўриш даркор. Шундай қилсак, маданиятлар энг яхши ютуқларининг ўзаро таъсири ва ўзаро бойишига эришамиз.

КПСС юзага келган даврдан бошлаб интернационализмни мерос қилиб олган барча коммунистлар энг қимматли хазина — халқлар дўстлигини кўз қорачиғидек асрашлари ва мустаҳкамлашлари лозим. Дўстлик ўзбек халқининг, меҳнаткаш халқнинг, юксак маданият соҳиби бўлган халқнинг кўҳна анъанасидир, ўзбек халқининг меҳмондўстлиги, тарихан таркиб топган интернационал феълиатвори ҳаммамизга маълум.

1966 йилда Тошкентда рўй берган фожиадан кейин чинакам интернационализм, самимий қардошлик намоён бўлди. Бутун мамлакат бизга ёрдамга келди. 1,3 миллион квадрат метрга яқин уй-жой, 15 мактаб, ўнлаб болалар боғчалари беминнат қуриб берилди. Тошкентликлар ҳозиргача самимият билан ленинградликлар, москваликлар, украинлар, арманлар қурган уйларда яшамоқдамиз, демоқдалар.

Конференция делегатлари, коммунистлар, Тошкент шаҳри аҳолиси Арманистонда қаттиқ зилзила бўлгани ҳақидаги хабарни юрак бағрилари ўртаниб эшитдилар. Шаҳардаги биринчи касалхона врачлари дарҳол ёрдамга отландилар. 159-қурилиш трестида учта комсомол-қурилиш отряди тузилди. Рус тили ва адабиёти институтида Арманистондан келадиган болалар учун профилакторий ҳозирлаб қўйилди. «Ташгорстрой», бир нечта уй қуради, жабр кўрганларга ёрдам бериш учун юз минглаб сўм пул тушди.

Кеча шаҳар партия комитети бюроси ёрдам кўрсатишга доир ишларни ташкил этадиган махсус комиссия тузди. Биз қардош халқни кулфатда қолдирмаймиз, совет кишисининг фазилати ана шундай.

Янгиланиш иши барча партия ходимларидан идеология ишининг барча қирраларига янгича ёндашувни талаб этди, бу ёндашувнинг моҳияти қайта қуриш мақсадларини таъминлашдан иборат. Ҳисобот даврида мазкур йўналишда шаҳар партия комитети олдида ниҳоятда қийин масалалар турар эди.

Ҳақиқатга, адолатга ишончни тиклаш, маънавий ғоявийликни рашидовчилик иллатидан тозалаш, одамларни қайта қуриш ишига фаол сафарбар этиш лозим эди.

Хўш, биз қандай ишларни амалга оширдик? Партия йиғилишларида, шахсий учрашувлар ва суҳбатларда ягона сиёсий кунларда одамларга чин ҳақиқат айтилди. Фрунзе районидаги Авлоний номли маҳалла, Октябрь районидаги Хувайдо номли маҳалла, Собир Раҳимов районидаги Мискин номли маҳалланинг энг яхши анъаналаридан фойдаланилди, бу ерларда истиқомат жойларидаги тарбиявий иш яхши олиб борилмоқда.

Ҳар бир район партия комитети ва йирик партия комитетида махсус ташвиқот группалари тузилган.

«Хўжа кўрсинчилик»дан холи бўлиш осонликча кўчгани йўқ, биз бундан батамом холи бўлмадик. Ҳали ҳам ўқилган лекциялар, ўтказилган тадбирлар, қатнашган одамлар сонига маҳлиё бўлиш давом этмоқда.

Бошқа бир «ҳисоб-китоб»ни ҳам айтиб ўтайлик. «Билим» жамиятининг 9 мингдан кўпроқ лектори аттестациядан ўтказилганида, ҳар 4 кишидан бири ижтимоий-сиёсий мавзуда маъруза айтиш ҳуқуқини тасдиқлай олмади.

Ишчилар, бригадирлар, мастерларнинг жуда оз қисмигина хўжалик ҳисоби алифбесини билади, ҳуқуқий саводхонлик даражаси ниҳоятда паст. Агар, социал таъминот техникумида сиёсий иқтисоддан лекцияларни дипломи бўлмаган хўжалик мудири ўқиётган экан, бошқа фанлардан эса меҳнат дафтарчалари бўлмаган тасодифий кишилар дарс бераётган экан, сиёсий ва иқтисодий саводхонлик ҳақида гап бўлиши мумкинми?

Ишлаб чиқариш коллективларида тингловчиларнинг 60 проценти йиғилгани ҳолда сиёсий машғулотлар ўтказилаётган бўлса, ётоқхоналарда, аслида, қуруқ лекцияларни ҳисобга олмаганда ҳеч вақо йўқ. Бу ерларга олим, ёзувчи, артист, публицист, таниқли ишчи, раҳбар таклиф этилмаяпти. Биз, партия ходимлари ҳам баъзи-баъзида кириб қолишимизни ҳисобламаганда у ерларга бормаймиз.

(Охири 4-бетда).

Ғайрат-шижоатимиз, ижодий изланишимиз, собитқадам ҳаракатларимиз — қайта қуриш ишига!

(Охири. Боши 1-,2-,3-бетларда).

Шуни бир ўйлаб кўринг: биздаги физкультура ва спорт ҳаракатида 150 мингга яқин киши қатнашмоқда (университет шаҳарчасида эса стадион йўқ). Бекорчилар бўлмаслиги керакдек туюлади, аммо дунёқараши саёз бўлган «металлчилар» сони кўпайиб бормоқда, бир неча юз аёл фоҳишалик билан шуғулланаётганлиги аниқланди. Диний маросимларда қатнашувчилар 15 минг кишига кўпайди, улар орасида коммунистлар ҳам бор. Экономика соҳасидаги жиноятлар кўпайиб бормоқда.

Шу сабабли идеология ишининг ҳолати бизни қаноатлантира олмайди.

Бутун аҳволни қора бўёқлар билан тасвирлаш тўғри эмас, албатта, ўртоқлар. «Советская культура» газетасидаги ўткир танқиддан кейин парк муассасаларининг иши бирмунча жонланди, уларда меҳнат, маданият ва спорт эстафеталари ўтказилмоқда. Аммо бу соҳада ҳам ишга меҳнаткашларнинг гражданлик активлиги ва меҳнат ғайрати қандай ошганлигига қараб эмас, балки миқдор кўрсаткичига қараб баҳо берилмоқда.

Хотин-қизлар кенгашлари яна қизғин иш бошлаб юборди. Улар унутиб қўйилганлиги нотўғри бўлган эди. Улар ҳозир партиявий мададга жуда муҳтождирлар. Хотин-қизларни фаол сиёсий ва маънавий турмушга тобора кўпроқ жалб этиш, уларни юқори лавозимларга кўпроқ кўтариш керак.

Ҳозир оммавий ахборот воситалари жамоатчилик фикрининг қудратли минбари бўлиб қолди. Шаҳардаги камчиликларни қаттиқ танқид қилаётган, партия органларининг, меҳнат коллективларининг ишини ёритаётган республика ва область газеталаридан, телевидение кўрсатувларидан шаҳар партия комитети миннатдордир. Улар бизга кўпгина тенденцияларни пайқаб олишда ёрдам бермоқда, энг муҳими эса газетхонларни янгича фикрлаш ва ишлаш, бинобарин, қайта қуриш йўлида ишлаш маҳоратига ўргатмоқдалар. «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» шаҳар газеталари газетхонлар билан бевосита суҳбат қила бошлади, уларни ўйлашга даъват этмоқда, агар бу ҳаракат оммавий тус оладиган бўлса, ижтимоий фикрнинг тенденциялари хусусида социологик хулоса чиқариш мумкин бўлади. Фикрларни эркин таққослаш, айниқса амалий тарзда тажриба алмашиш, хусусан туб иқтисодий ислоҳотнинг бориши тўғрисида баҳслашиш янгиланиш жараёнини жадаллаштиради.

Чиқариладиган бирдан-бир хулоса шуки, қайта қуришни матбуотсиз, ошкораликсиз амалга ошириб бўлмайди. Аммо ошкоралик юксак масъулиятни ҳам назарда тутади. У — ўткир наштардир, зотан ярани очиш бир нарса-ю аниқ диагноз қўймай соғлом этни қирқиш эса жароҳат етказади. Материални тузукроқ текширмай, пала-партиш ёзиб чиқариб юбориш фақат зиён етказади. Газета — аввало партия комитетининг органи эканини ҳеч қачон унутмаслик керак, бу эса асло цензурани билдирмайди.

Шаҳар газеталаримизда ҳали айниқса хўжалик ҳисоби муносабатларини жорий этишнинг илғор тажрибалари мавзуидаги таҳлилий материаллар жуда заиф, партия ташкилотларининг иш усули ва турмушини, аҳлоқий негизлар руҳида тарбиялашни кўрсатиб берадиган материаллар жуда оз. Биздан кўра бошқачароқ муаммолар билан шуғулланаётган ўзга регионлар тўғрисидаги мақолаларни бошқа газеталардан кўчириб босишга кўп жой берилиб, шаҳримиздаги маданий ҳаёт ҳақида камдан-кам ёзилмоқда. Шаҳар партия комитети бюроси аъзолигига кандидат Т. М. Қозоқбоевга бу хусусда бир неча бор мулоҳаза айтилган бўлса ҳам, аҳвол секинлик билан яхшиланмоқда. Бироқ, шаҳар партия комитети ҳам чинакам ленинча позицияларда туриб, матбуотга партиявий раҳбарлик қилишга етарли эътибор бермади.

Хўш, ғоявий-тарбиявий иш соҳасида кўрилаётган чора-тадбирларнинг энг катта камчилиги нималардан иборат? Яна шаҳар партия комитети ва унинг бюроси фаолиятига қайтиб, шуни айтиш керакки, салбий ҳодисаларни таг-туги билан тугатишга кўп куч-ғайрат сарфлаб, идеология ишининг у ёки бу соҳасини яхшилаш чора-тадбирлари кўрилган бўлса ҳам, аммо ўзгариб бораётган вазиятни эътиборга олиб, бу соҳанинг ҳамма жиҳатларига узвий равишда сингиб кетадиган, барча социал қатламларни, иш соҳаларини қамраб оладиган яхлит конструкция ва системалар ҳали ҳам йўқ. Шу сабабли янги идеология бўлими, шаҳар партия комитетининг секретарлари жамиятшунос олимлар, барча ижодий союзларнинг, партия комитетларининг, корхоналар ва ўқув юртларининг, олий партия мактабининг, комсомол ходимларининг вакиллари иштирокида идеология иши программасини ишлаб чиқиб, 1989 йилнинг биринчи ярмидан кечиктирмай шаҳар партия комитетининг пленумига тақдим этсалар, тўғри бўлур эди.

Ҳамма жойда қонунчилик ва ҳуқуқ-тартибот мустаҳкамланиши учун шаҳар партия комитети ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга яқиндан партиявий раҳбарлик қилиб турди. Бу органлар ходимларининг бир қисми порахўрликка берилганини ёки жиноий ишларга йўл қўйиб келганликларини, социалистик қонунчиликни бузганликларини эътиборга олиб, улардан халос бўлиш зарур эди, ҳуқуқни ҳимоя қилиш органларининг 700 дан кўпроқ ходими ишдан бўшатилди.

Ички ишлар органларининг сафларини мустаҳкамлаш мақсадида шаҳар партия ташкилотлари, меҳнат коллективлари шу органларда ишлаш учун 1000 дан ортиқ кишини, шу жумладан 345 коммунистни юборди. Уч йил мобайнида жиноятлар миқдорини камайтиришга эришилди. Бу йил ўтган йилга нисбатан ўсмирларнинг жинояти 40 процент, наркотик моддалар истеъмол қилиш ва безорилик билан боғлиқ жиноятлар 35 процент камайди.

Бироқ, жиноятчилик кўрсаткичи умуман олганда мамлакатнинг йирик шаҳарлари орасида жуда юқори даражалардан бирида турибди. Жиноятларни очиш кўрсаткичи паст. Ишларни малакасиз кўриб чиқиш фактлари ҳали ҳам тез-тез учраб турибди, хизмат интизоми ҳам дуруст эмас. Шаҳар партия комитети бюросининг мажлисида Ички ишлар бошқармаси сиёсий бўлим бошлиғи К. С. Одиловга, партком секретари А. Х. Ёқубовга шахсий состав тарбиясидаги камчиликлар қатъий қилиб кўрсатиб ўтилди.

Биз Тошкент шаҳар ижроия комитетининг Ички ишлар бошқармаси бошлиғи лавозимига В. Ф. Клапушевскийни юборган эдик, у шаҳардаги ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш соҳасида бир талай конкрет ишлар қилди. Аммо вазият бу йўлда янада зўр ғайрат билан қатъий ҳаракатлар қилишни талаб қилмоқда.

Шаҳарнинг собиқ прокурори В. Е. Теркиндан умид катта эди. Аммо у оилавий муаммоларга ўралашиб қолди, ишончни оқлай олмади ва унга партиявий жазо берилиб, лавозимидан бўшатилди.

Маҳаллий ҳокимият органларини қатъиян янгилаш, уларнинг мустақиллигини мустаҳкамлаш — бошланган сиёсий ислоҳотнинг энг муҳим вазифалари жумласига киради.

Ҳисобот даврида шаҳар партия комитети Советларнинг фаолиятини такомиллаштириш соҳасидаги бутун ишни Советларда ишловчи коммунистлар орқали ўтказишга интилиб келди. Шаҳар партия комитети Совет органларининг вазифасини бажаришдан, икир-чикир ишларига аралашишдан воз кечиб, асосий диққат-эътиборни кадрлар танлаш, уларни жой-жойига моҳирона қўйиш топширилган соҳадаги ишларнинг аҳволи учун масъулиятни ошириш масалаларига қаратди, халқ депутатлари шаҳар, район советлари, уларнинг ижроия комитетлари партия комитетларининг мадади билан ўз ваколатларидан тўлиқроқ фойдалана бошладилар, шаҳарнинг социал-иқтисодий ривожланиш планларини амалга оширишда уларнинг роли кучайди. Бу эса депутатларнинг активлигини анча оширди, уларнинг сайловчилар билан алоқаси жонланиб кетди.

Халқ депутатлари шаҳар Совети ва унинг ижроия комитети иш услуби бирмунча яхшиланди. Советнинг доимий комиссиялари ўз ҳуқуқ доирасига кирадиган масалаларни кўриб чиқишдан ташқари ижроия комитет аппарати кадрларининг номзодларини аввалдан муҳокама ҳам қилмоқдалар. Газета орқали бевосита суҳбатлашув шаҳар аҳолисининг шаҳар турмушини яхшилашда бемалол иштирок этишига амалий имконият яратиб бермоқда.

Халқ хўжалигини бошқариш структураси ўзгартирилди, кўпгина бошқарма ва бўлимлар, умуман аппарат қисқартирилди, шунинг билан район бўғинлари мустаҳкамланди.

Бироқ, шаҳар Советлари ўз ишларини тубдан қайта қуриб олдилар, деб бўлмайди. Уларнинг кўплари ҳали масалаларни ҳал этишга журъатсизлик билан ёндашмоқдалар, одамлар ҳақидаги ғамхўрликни ҳамиша ҳам биринчи ўринга қўймаётганликлари ҳам кишини ташвишга солмоқда.

Нега одамлар партия органларига мурожаат қилишга мажбур бўлмоқдалар, кўпчилик аризалар фақат партия органларида ҳал этилмоқда. Совет органларида уруш қатнашчиларига, Афғонистондаги воқеаларнинг қатнашчиларига, кўп болали оналарга қўполлик ва эътиборсизлик қилинаётганига йўл қўйиб бўлмайди, умуман, ҳар қандай кишига менсимай қарашга тоқат қилиб бўлмайди. Советларнинг роли ва масъулиятини, бинобарин уларнинг обрўсини ошириш пайти келган ҳозирги даврда масала шу тарзда қўйилиши керак: тўраларга, сансалорчиларга, бюрократларга, айниқса нопок кишиларга совет органида ўрин йўқ.

Ташаббус кўрсатмайдиган, мустақил ишламайдиган ходимлар ижрокомларнинг хизматчилари, улардаги бўлинмаларнинг раҳбарлари орасида ҳали ҳам оз эмас. Мана шу ўринда Совет органлари аппаратларини партия ташкилотларининг топширилган иш учун ижрокомлардаги коммунистлар масъулиятини оширишдаги ролига биз етарли баҳо бермаганлигимиз кўриниб турибди.

Киров, Фрунзе, Чилонзор район Советларининг ижроия комитетлари(Р. Х. Ҳикматуллаев, Ш. Х. Низомов, О. Ж. Исмоилов) ташаббус билан ишламоқдалар, Ленин, Сергели район ижроия комитетларида эса (Ш. Х. Ҳикматов, Х. П. Иззатуллаев) ўз кучларини қаерга сарфлашни эндигина режалаштирмоқдалар, гўё бу районларда социал муаммолар оздек.

Келгуси даврда шаҳар ва район партия комитетлари олдида сиёсий ислоҳотни амалда рўёбга чиқариш, Советлар ва уларнинг органлари мустақиллигини ошириш, уларнинг ўз территориясидаги ҳамма ишлар учун масъулиятини кучайтириш борасида жуда жиддий ва мураккаб вазифалар турибди. Бу ўринда аппарат кадрларини танлашда ҳам, Советнинг обрўсини мустаҳкамлашда ҳам, депутатлар сайловига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш учун ғоят демократик шарт-шароитларни яратишда ҳам вазмин билан иш тутиш ва партиявий ёрдам бериш зарур.

Қайта қуришнинг, мамлакатнинг, социализмнинг тақдири кўп жиҳатдан ёшларимизнинг ғоявий эътиқодига, сиёсий етуклигига, масъулият туйғусига боғлиқ.

Тошкент аҳолисидан 350 мингдан кўпроқ киши — ёшлардир. Уларнинг мутлақ кўпчилиги совет халқининг энг яхши анъаналарини муносиб давом эттирмоқдалар. Ҳозир Тошкент ёшлари шаҳар комсомол комитетининг фаол иштирокида сиёсий лоқайдлик, икки ёқлама аҳлоқ, тайёрга айёрлик кўринишларини бартараф этишдан иборат мураккаб жараённи авж олдириб юбордилар.

Ёшлар билан ишлашнинг муайян соҳаларида баъзи муаммоларни ҳал қилиш йўллари бемалол топиб олинмоқда. Шаҳар комсомол комитети ҳузуридаги ёшларнинг «Ритм» илмий-техникавий ижодкорлик маркази ёшларнинг ижодий имкониятларини ҳаёт эҳтиёжлари билан боғловчи маскан бўлиб қолди.

Ленин, Куйбишев, Чилонзор ва бошқа районларда ҳам шундай марказлар ишлаб турибди. Киров, Собир Раҳимов районларининг комсомол комитетларидан ёшларнинг зарар кўраётган цехлар, участкалар, бригадаларни ижарага олишга тайёрлиги тўғрисидаги таклифлар тушмоқда.

Шаҳар ёшлар уй-жой комплекслари штаблари, янги тузилган хўжалик ҳисобидаги «Бўш вақт» фирмаси ёшларнинг жиддий муаммоларини ҳал этиш устида ишламоқда.

Бу ташаббуслар комсомолнинг энг яхши анъаналарини қайта тикламоқда, унинг ҳақиқий обрў-эътиборини қайтариб олиб бермоқда. Интернационалчи-жангчиларнинг актив ҳаётий позицияси бунга кўп жиҳатдан кўмаклашмоқда. Ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси билан шуғулланувчи ўттиздан ортиқ клубда улар бебаҳо иш қилмоқдалар.

Уларни ишга кенгроқ жалб қилиш керак. Улар комсомол кадрлари ва партия активларининг жанговар резервидир. Ҳозирги ёшлар ана ундай, мана бундай деган гапларни эшитишларига тўғри келмоқда. Бунда ёшларнинг ҳар қандай камчиликлари учун аввало биз, катталар айбдор эканимизни, уларни ўзимиз шундай қилиб тарбиялаганимизни унутиб қўядилар. Партия комитетлари шунга асосланишлари, комсомолнинг ташкилий мустақиллигини ҳурмат қилишлари, шунга риоя этишлари, партия, совет ва хўжалик органларида ёшларга ёрдам беришлари ва уларнинг манфаатларини ҳимоя қилишлари лозим.

Ҳозирча партия ва совет органларининг комсомолга ёрдами мунтазам тусда эмас, шунинг учун ҳам баъзи масалалар диққат марказидан четда қолмоқда. Масалан, Акмал Икромов районининг корхоналарида барча ишловчиларнинг ярмиси ёшлардан иборат, меҳнат коллективлари кенгашларининг составида эса уларнинг вакиллари 10 процентга ҳам етмайди.

Бироқ, комсомол комитетларининг ўзи ҳам ёшлар тарбиясида кўп иш қилишлари керак. Коммерция фаолиятига берилиш энг муҳим нарсага — дунёқарашни ватанпарварлик, интернационализм, социалистик муносабатларни мустаҳкамлаш, меҳнатга ҳурмат билан қараш мақсадини кўзлаб тарбиялаш зарурлиги негизида шакллантиришга раҳна солмаслиги керак. Ўртоқ И. Қ. Муртазоев, бу соҳада қилинадиган ишлар жуда кўп.

Ветеранлар кенгашлари ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашда бебаҳо ёрдам бермоқдалар. Бу кенгашлар — кўнгилли жамиятлар эмас, бизнинг ветеранларимиз — ақл-заковатнинг мужассами, халқнинг ор-номусидир. Улар жангу жадалларда, машаққатли имтиҳонларда чиниқиб, пишиган кишилар. Улар вазиятни соғломлаштиришга жуда баракали ҳисса қўшмоқдалар. Партия комитетлари ва комсомол комитетлари ветеранларнинг бебаҳо тажрибасидан имкони борича кўпроқ фойдаланишлари керак.

XIX партия конференцияси жамиятни қайта қуришда, демократик асосда партиявий-ташкилий ишларни кучайтиришда партиянинг ўрни, роли ва аҳамиятини аниқ белгилаб берди.

Шаҳар партия комитети биринчи босқичда партия турмушининг ленинча нормаларига яқинлашиш, сўнгра эса шу нормаларни тўлатўкис тиклаш вазифасини қўйган. Шаҳар партия комитети КПСС XXVII съезди қарорларини бажаришнинг комплекс планини амалга ошириб, ҳар бир партия комитети, ҳар бир бошланғич партия ташкилоти ҳақиқатан ҳам янги ёндашувлар ва янги ғояларнинг ташкилотчиси бўлишига, коммунистлар расмий жиҳатдангина эмас, амалда ҳам пешқадам куч бўлишларига интилди.

Бу соҳадаги ишимиз қандай бўлиб чиқди? Делегат ўртоқлар, бу ҳақда ўзингиз гапирасиз. Бироқ, шаҳар партия комитетининг пленумлари ва бюроси ишида ҳам, партия комитетлари ишида ҳам ишчанлик ва натижадорлик, гарчи ҳамма жойда бир хил даражада бўлмаса ҳам, ҳар ҳолда ошди, бу ўринда кўп нарса конкрет кишиларга боғлиқ эди.

XIX Бутуниттифоқ партия конференциясининг делегати А. А. Абдураҳмонов бошчилик қилаётган «Технолог» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг партия комитети ташаббускорлик билан ишламоқда. Бу ерда вужудга келтирилган соғлом, жипслашган коллектив янги техника ва илғор технологияни ишлаб чиқиш соҳасидаги мураккаб вазифаларни ҳал этмоқда. Бирлашмада муаммолар кўп, албатта, бироқ коммунистлар бу муаммолар ҳақида шунчаки гапирибгина қолмай, уларни актив ҳал этиш билан ҳам шуғулланмоқдалар. Бу ишнинг натижаси яққол кўриниб турибди. Коллектив хўжалик юритишнинг янгича шароитида муваффақиятли ишламоқда, социал масалаларни ҳал қилмоқда.

Бирлашма маҳсулоти ташқи бозорга тобора фаол йўл очмоқда. Атиги бир йил ичида корхонада ишловчилар 200 кишига камайди, иш ҳажми эса салкам 30 процент кўпайди.

Барча партия ташкилотларида ҳам бундай муҳит яратилмаган. «Средазэлектроаппарат» бирлашмасида (парткомнинг собиқ секретари А. Стражков) мушкул аҳвол юзага келмоқда. Бу ерда шартномавий мажбуриятлар ижроси муддатлари муттасил бузилмоқда, фойда олиш топшириқлари бажарилмаяпти, социал масалаларни ҳал этиш суръатлари суст бўлмоқда. Бундай аҳвол партия комитети фаолиятига, талабчанликни кучайтиришни, танг жойларга куч-ғайратларни сафарбар этишни тақозо этди. Лекин олдинги составдаги партия комитети оқсаб қолганлиги равшан кўринди, улар коммунистларга етарли даражада талабчанлик қилмадилар ва энг муҳими коллективга нисбатан таъсир кучларини йўқотиб, ундан четлаша бошладилар. Натижада коллективнинг ички резервларидан фойдаланилмади.

Икки катта партком, икки хил ёндашув. Кадрлар корпусини янгиламай қайта қуриш ғояларини моддий жиҳатдан таъминлаш мумкин эмаслигини тушунишгач, бир ярим мингдан кўпроқ партия, совет ходимлари, хўжалик раҳбарларини алмаштиришга мажбур бўлишди. Шаҳар партия ташкилоти ўз сафларидан мингдан ортиқ кишини чиқариб юборди. Уларнинг ҳаммаси ўз шаънига доғ туширган, ёки коллектив ишончини йўқотган эди. Бу тадбирлар жамоатчилик фикрининг кучига, коммунистларнинг қўллаб-қувватлашига асосланиб амалга оширилди.

Шаҳар партия комитети партия ташкилотлари билан ҳамкорликда кадрлар билан ишлаш программасини ишлаб чиқди. Мазкур программани бажариш давомида софдил, ғайратли, ташаббускор, ўйлаб иш қиладиган, қайта қуриш ишига садоқатли ходимлар сусткашликка қарши фаол кураш бошладилар, соғломлаштириш жараёнига меҳнаткашларнинг кенг қатламларини янада кўпроқ жалб этдилар.

Тошкент ўйинчоқлар фабрикаси партия ташкилоти бу жараёнларга ишнинг кўзини билиб бошчилик қилмоқда. Бундай ёндашувлар ҳақидаги мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Бугун шаҳарда уч мингдан ортиқ турли даражадаги раҳбар ходимлар сайлов асосида ўз лавозимларини эгалладилар. Уларнинг кўпчилиги ўз ишининг билимдонларидир. Улар орасида партиясизлар ҳам кўп. Меҳнат коллективлари ўрта бўғиндаги партия аъзоси бўлмаган 470 нафар раҳбарга ишонч билдирдилар, уларнинг 22 нафари хўжалик ва совет органларининг раҳбарлари қилиб сайландилар.

Кўпинча шундай ҳол ҳам рўй беради. Меҳнат коллективи узоқни кўзламай сиёсат тутади, ҳеч нарсага қизиқмайди, раҳбарларни маълум бир лавозимга кўрсатишда енгил йўлдан боради, кўпинча эса қулай бошлиқ раҳбарлигида енгилроқ ҳаёт кечириш учун гуруҳбозлик ҳам қилишади. «Водоканал» трестининг 2-РЭСида илгари судланган киши коллективга раҳбар қилиб сайланди. Ходимларни лавозимга кўрсатишда эски системани қайта тиклашга ҳам бир неча бор уриниб кўрдилар. Натижада ўз обрўсини йўқотиб қўйган собиқ раҳбарларнинг бир қисми яна қулай имкониятдан фойдаланиб раҳбарлик ўринларида пайдо бўлдилар. Уларни иккинчи марта ишдан бўшатишга тўғри келди.

Аввалги конференция қарорларига биноан кадрлар резерви тузилганди. Улар Тошкент шаҳри, шунингдек мамлакатнинг бошқа областларидаги турли партия, совет, хўжалик органларида иш ўрганиб, ҳаёт мактабини ўтамоқдалар.

Айни вақтда ҳамма ишлар яхши кетаяпти, деб мутлақо бўлмайди. Бунинг устига иқтисодий, социал йўналишдаги ўпиришлар, идеология ишидаги иллатлар энг аввало кадрлар масаласидаги камчиликлар билан изоҳланади. Кадрлар билан ишлашдаги хатолар туфайли «Тошкент» ёғочсозлик ишлаб чиқариш бирлашмаси собиқ бош директори В. П. Шахматовни, Киров район ички ишлар бўлими собиқ бошлиғи И. Хайтеновни ножўя ишлари учун ишдан бўшатишга тўғри келди. Улар ҳисобот даврида ана шу лавозимларга кўрсатилган эдилар. Бундай мисолларни неча ўнлаб келтириш мумкин. «Главташкентстрой»да маҳаллий кадрларни тарбиялашга аҳамият беришмади. Буларнинг ҳаммаси шаҳар партия комитети бўлимларининг, энг аввало партиявий ташкилий ишлар бўлимининг (В. Н. Дмитриев) камчилигидир.

Партия эртанги кунда амалда сиёсий авангард бўлиши мумкинлиги бугун партияга ким қабул қилинишига жуда ҳам боғлиқдир. КПСС Марказий Комитетининг Тошкент область партия ташкилоти ҳақидаги маълум қарори партия сафларини шакллантириш ва мустаҳкамлаш ишидаги йўл қўйилган хатоларни кўрсатиб берди.

Бугун партия сафларини тўлдириш борасидаги саралаш ишларига ёндашув кўп жиҳатдан ўзгарди. Биз партия сафларини тартибга солишда чегаралашлардан, разнарядкалардан воз кечдик.

Партияга жадал суръатда аъзолар қабул қилиш тўхтатилди. Партияга қабул қилинаётганлар сони икки йил ичида аввалги даврга нисбатан икки баравар қисқарди. Уларни дастлабки тартибда ўрганиш ва танлаш системаси қайта қуришнинг муносиб тарафдорларини партияга қабул қилиш имконини берди.

Лекин бу ишни ҳам ўз ҳолига ташлаб қўйиш мумкин эмас. Ҳамза район партия ташкилотида, саноат районида партияга қабул қилинаётган ишчилар камайди, шаҳар партия ташкилотида эса партия сафига қабул қилинаётган хотин-қизлар умуман камайиб кетди. Бу ишга ўйлаб ёндашиш керак. Институтларнинг ижтимоий фанлар кафедралари, газеталарнинг партия турмуши бўлимлари коммунистлар билан яхши мустаҳкамланмаяпти. Коммунистларни аттестация қилиш партия аъзолари авангардлик ролини оширишнинг таъсирчан формасига айланди. Бугун уни ўтказишга шаҳарнинг 90 процентдан кўпроқ партия ташкилоти жалб этилган.

КПСС аъзоларидан 22 мингдан ортиқ киши қайта қуриш талаблари юзасидан ўтказилган имтиҳондан ўтди. Ҳар саккиз кишининг бири аттестация қилинди ёки шартли равишда аттестациядан ўтказилди, икки мингдан ортиқ киши аттестация якунларига кўра партия мажлисларида муҳокама этилдилар ва партиявий жазо олдилар, 225 киши партия сафларидан ўчирилди.

Бу тадбир партиявий интизомни анча яхшилади. Фрунзе савдо марказида коммунистларни аттестация қилишда ҳақиқий талабчанлик кўрсатилди. Бу ерда раҳмдиллик, ўғрилик муҳити йиллар давомида ҳукмронлик қилиб келган эди. Албатта ҳозир ҳам салбий ҳодисаларга барҳам берилгани йўқ, лекин ҳозир ҳар қандай ҳодисага коллективнинг ўзида принципиал баҳо берилмоқда.

Лекин «покланиш» борасидаги бу иш жуда ҳушёрлик билан олиб борилмоғи лозим. Партиядаги ўртоқларга катта ҳурмат билан муносабатда бўлиш зарур. Аттестациядан ким кўп одамни ўтказмасликка мусобақа ўйнаш, пойга қилиш мумкин эмас. Қайта қуриш кўпгина кишиларни актив ҳаракат қилишга чорлади. Фаолиятсиз коммунистларнинг борлиги ишимиздаги катта камчиликлардан ҳисобланади. Келинглар, худди шу нуқтаи назардан ёндашиб, иш юритайлик.

Бўлиб ўтган ҳисобот ва сайловлар коллективда, районда ишларни холис таҳлил этишга яхши омил бағишлади. Барча фойдали нарсаларни, таклифларни қўллаб-қувватлаш ва уларни ривожлантириш зарур. Танқиддан зудлик билан зарур хулосалар чиқариш керак. Бошланғич, цех партия ташкилотларига, партия группаларига кўп ҳолларда ҳақиқатан ҳам ишчан, обрўли кишилар раҳбарлик қила бошладилар.

Коммунистлар ҳамда конференциялар делегатларининг маҳаллий ва юқори партия ташкилотларини ташкил этишда қатнашишлари бу ишга манфаатдорлик билан, виждонан, масъулият билан ёндашишга имкон берди.

Танқиднинг авж олаётгани жуда яхши, лекин бизни ташвишли бир нарса безовта қилмоқда. Коллективда, районда, шаҳарда ишлар аҳволини реал яхшилашга қаратилган амалий таклифларнинг, агар таъбир жоиз бўлса, умумий салмоғи ҳозирча кам бўлмоқда. Буларнинг ҳаммасида, биз энг аввало, ўз камчиликларимизни кўрамиз. Секретарларни, партия активларини ўз коллективларида партиявий-сиёсий ишларни амалий олиб боришга кам ўргатяпмиз. Ҳозир партия ташкилотларининг 30 процентдан ортиғида янги секретарлар сайланди. Қайта қуриш даврида уларга тезда ёрдам бериш талаб этилади. Ташкилий бўлим зудлик билан программа тайёрлаши ва шаҳар комитети секретарларни ишлаб чиқаришдан ажратган ҳолда бир неча кун давомида ўқитиши лозим.

Биз турли, шу жумладан тажриба алмашиш юзасидан ҳам семинарлар ўтказдик. Эҳтимол, бу соҳада яна қандай ишларни амалга ошириш мумкинлигини айтарсиз. Ленин район партия комитети эксперимент ўтказмоқда. Муайян самарага ҳам эришилди, энди уни чуқур ўрганиш лозим.

XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида партия органлари иш услубини қатъиян ўзгартириш, сиёсий методларга ўтиш, уларни бевосита хўжалик ишларидан халос этиш ҳақида гапирилди. КПСС Марказий Комитети июль ва ноябрь Пленумлари қарорларига биноан партия органларининг структураси ўзгартирилди. Шаҳар партия комитетида бешта бўлим ва битта шаҳар комитети секретари лавозими тугатилди. Энди эса шаҳар партия комитети янги составидан йўналишлар бўйича тўртта комиссия тузилади. Бу шаҳар партия комитети аъзосининг роли ва обрўсини анча оширади.

Сиёсий ишлар кучайтирилади. Лекин қисқа муддатларда одамларни озиқ-овқат маҳсулотлари, уй-жой, халқ истеъмоли товарлари билан кўпроқ таъминлаш мақсадида жуда катта партиявий иш олиб борилишини айтиб ўтиш керак. Партия комитетининг бурчи халқ манфаатларига хизмат қилиш, коммунистнинг бурчи ана шу йўлда карвонбоши бўлишдан иборатдир.

Олдимизда жуда катта вазифалар турибди. СССР халқ депутатларига сайловни ташкил этишга киришиш ва унга барча меҳнаткашларни кенг жалб этиш лозим. Бу эса коммунистлардан катта фидойиликни талаб қилади.

Беш йиллик тугашига икки йил қолди. Бугунги кунда ишларимизни, турмушимизни амалда янгичасига ташкил этиш биринчи ўринга чиқмоқда. Қайта қуриш ғалаба қилади. Коммунистлар активлигининг ўсганлиги — муваффақият гаровидир.

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон ССР халқ кутубхонасида реаблитация қилинган китоблар кўргазмаси очилди. Экспозицияда бундан 50 йил аввал нашр қилинган китрблар ўрин олган. Улар орасида В. И. Ленин сафдошларининг архив ҳужжатлари, таниқли партия ва давлат арбобларининг асарлари ҳам бор.

⊙ СУРАТЛАРДА: кўргазмадан лавҳалар.

В. Тўраев фотолари.

Кучимиз бирликда

Халқда шундай гап бор: «Дўст бошга кулфат тушганда синалади». Дарҳақиқат, шундай. Биргина мисол: ўша машъум Тошкент зилзиласини олайлик. Табиий офатдан Ўзбекистоннинг пойтахти вайрон бўлди, кўплаб ҳамшаҳарларимиз бошпанасиз қолди. Тошкентга бутун мамлакат ёрдам қўлини чўзди. Қурилиш авж олди. Тез кунда бошпанасиз қолганлар уйли-жойли бўлди. Ҳозир Тошкент кўчаларини айланар экансиз, турли республикалардан келган қўли гул қурувчилар бунёд этган уйларга кўзингиз тушади.

Бугун яна бир табиий офат — Арманистон ССРда ер қимирлаб, қардошларимиз катта зарар кўрдилар. Биз бундан албатта қаттиқ изтиробга тушдик. Чунки бундай аҳвол бизнинг бошимиздан ҳам ўтган.

Биз қайси элат ва миллатга мансуб бўлмайлик, ҳаммамиз ҳам тенг ҳуқуқли совет халқимиз. М. С. Горбачев Бутуниттифоқ XIX партия конференциясида «Тенг ҳуқуқли миллатлар ва элатларнинг мамлакатимизда таркиб топган иттифоқи социализмнинг энг буюк ютуқларидан бири бўлиб қолди», деб таъкидлаган эди. Мана шу Иттифоқимиз бузилмасдир. У доимо метиндек тобланиб боради. Бу тобланишни биз энг қийин дамларда амалга оширганмиз. Куч бирликда. Халқларимиз бир-бири билан дўст, қардош экан, биз ҳар қандай табиий офатларни енгиб ўтамиз. Ўйлайманки, Арманистоннинг шаҳар ва қишлоқлари ҳеч нарса кўрмагандек янада кўркам ва гўзал бўлиб кетади.

О. КАРИМОВ.

«Узпишчетранс» бирлашмасига қарашли 5-автоколонна бошлиғи.

Арман халқига ҳамдаммиз

Қардош Арманистоннинг шимолий районларида рўй берган кучли зилзила оқибатида қатор районларда анчагина вайронгарчиликлар, ўлганлар ва жароҳатланганлар бўлди. Бу қайғули хабарни эшитиб, биз тошкентликлар ҳам ғоят изтиробдамиз. Тошкентликлар зилзила нима эканлигини яхши билишади. Бошидан ўтган. Бошига кулфат тушган кишиларга раҳм-шафқат қилиш ҳар бир совет кишисининг бурчидир. Шу боис шаҳримиздаги барча корхоналарда митинглар бўлиб ўтмоқда. Бундай митингларда ҳамшаҳарларимиз ўзларининг ёрдамга тайёр эканликларини изҳор этмоқдалар. В. П. Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номли ишлаб чиқариш бирлашмаси ва бошқа қатор корхоналарда шундай митинглар бўлиб ўтди.

Жумладан, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номли тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасида тикувчилар сўзга чиқишиб, шанбалик ўтказишга ва шанбаликдан тушган иш ҳақини арман халқига ёрдам бериш фондига ўтказишга аҳд қилдилар. Агар керак бўлса корхонада қурувчилар бригадаси тузилиб, у ерга боришга, қон топширишга, бахтсизликка учраган болаларни ўз уйларига қабул қилишга тайёр эканликларини билдирдилар.

Ҳа, бугунги кунда ҳар бир кишининг ватанпарварлик ва интернационал бурчи қардош Арманистон халқига кўмак беришдан иборат.

ЗИЛЗИЛАДАН АЗИЯТ ЧЕККАНЛАРГА ҚОН КЕРАК

Арманистон ССРдаги зилзила оқибатларини тугатишда ёрдам бериш учун тузилган Ўзбекистон ССР ҳукумат комиссияси Тошкент шаҳри ва Тошкент области аҳолиси диққатига шуни маълум қиладики, азият чекканларга қон беришни истовчи кишилар Тошкент Давлат медицина институти иккинчи клиникаси қошидаги қон қуйиш станциясига, қуйидаги адресга мурожаат қилсинлар: Тошкент, Карл Маркс кўчаси, 102. Справка учун телефонлар: 33-37-18, 67-68-74, 67-74-91.

Редактор Т. М. ҚОЗОҚБОЕВ.

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: бўлимлар: партия турмуши ва пропаганда — 32-54-19; совет қурилиши ва халқ контроли — 32-54-34; саноат, транспорт ва алоқа — 33-08-74, 32-57-84; шаҳар хўжалиги, савдо ва маиший хизмат — 32-55-39, капитал қурилиш — 32-58-85; фан ва ўқув юртлари — 32-53-10; физкультура ва спорт, ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси — 32-55-32; маданият — 32-53-83; ахборот — 33-28-95; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; иллюстрация — 32-55-37; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Р — 15908. Якшанбадан ташқари ҳар куни чиқади. Ички саҳифаларга 23.00 да қўл қўйилган. (График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим). А. 2296. Тиражи — 108.220. Индекс 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10